

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra účetnictví a financí

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

Platební styk a jeho vývoj se zaměřením na současné tendence

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Liběna Kantnerová, Ph.D.

Autor:

Lenka Tůmová

2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lenka TŮMOVÁ**
Osobní číslo: **E08327**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**
Název tématu: **Platební styk a jeho vývoj se zaměřením na současné tendence**
Zadávací katedra: **Katedra účetnictví a financí**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Cílem bakalářské práce je zmapování historie platebního styku a jeho vývoje se zaměřením na současnost. Porovnání výhod a nevýhod jednotlivých typů platebního styku.

1. Úvod
2. Právní úprava platebního styku
3. Historie platebního styku
4. Platební styk v současnosti
5. Výhody a nevýhody
6. Závěr
7. Summary
8. Přehled použité literatury

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **30 - 40 stran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Bakeš, M. Finanční právo. Praha : C. H. Beck, 2009 . ISBN 978-80-7400-801-6

Jílek, J. Peníze a měnová politika. Praha : Grada Publishing, 2004. ISBN 80-247-0769-1

Juřík, P. Platební karty: velká encyklopedie. Praha : Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1381-0

Kalabis, Z. Bankovní služby v praxi. Praha : Computer Press, 2005. ISBN 80-251-0882-1

Máče, M. Platební styk: klasický a elektronický. Praha : Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1725-5

Revenda, Z. a kol. Peněžní ekonomie a bankovníctví. Praha : Management Press, 2005. ISBN 80-7261-132-1

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Liběna Kantnerová
Katedra účetnictví a financí

Datum zadání bakalářské práce: **1. března 2010**

Termín odevzdání bakalářské práce: **15. dubna 2011**

prof. Ing. Magdalena Hrabánková, CSc., prof.h. 370 05 České Budějovice
děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (1)

doc. Ing. Milan Jílek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 1. března 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci na téma Platební styk a jeho vývoj se zaměřením na současné tendence jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Trhových Svinech 1.4.2011

Poděkování

Děkuji tímto vedoucí mé bakalářské práce Ing. Liběně Kantnerové, Ph.D. za odborné vedení, cenné připomínky a zájem, který věnovala mé práci.

Obsah

Seznam tabulek, grafů, obrázků a zkratk.....	4
Seznam tabulek	4
Seznam grafů.....	4
Seznam obrázků	5
Seznam zkratk	5
1 Úvod	6
2 Právní úprava platebního styku.....	8
2.1 Zákony:	8
2.2 Vyhlášky:	12
2.3 Předpisy Evropské unie:.....	13
3 Historie platebního styku.....	14
3.1 Historie peněz.....	14
3.2 Historie bankovníctví	15
4 Platební styk v současnosti	16
4.1 Rozdělení platebního styku dle jednotlivých kritérií:	16
4.2 Hotovostní platební styk	17
4.3 Bezhotovostní platební styk	18

4.4	Platební systémy.....	20
4.4.1	Systémy s volně organizovanou strukturou (systémy korespondenčních bank).....	21
4.4.1.1	SWIFT	22
4.4.2	Systémy s pevně organizovanou strukturou (zúčtovací systémy)	24
4.4.2.1	Netto princip zúčtování	24
4.4.2.2	Brutto princip zúčtování	25
5	Metodický postup	26
6	Platební systémy	29
6.1	Platební systém v ČR	29
6.2	Platební systém v Evropě	31
6.2.1	TARGET.....	31
6.2.2	TARGET2.....	32
7	Výhody a nevýhody platebního styku.....	34
7.1	Příkaz k úhradě.....	34
7.2	Výběr peněz	35
7.3	Zjištění zůstatku na účtu.....	37
7.4	Příchozí platby	37
8	Dotazníkové šetření	38
8.1	Banka.....	39

8.2	Důvod výběru banky	40
8.3	Spokojenost s bankou.....	41
8.4	Poplatek.....	43
8.5	Platba.....	45
8.6	Výhody a nevýhody platby v hotovosti	47
8.7	Výhody a nevýhody bezhotovostního platebního styku	49
8.8	Platba při nákupu přes internet.....	51
9	Výsledky a závěr	53
10	Summary.....	55
11	Zdroje.....	56
12	Přílohy.....	60

Seznam tabulek, grafů, obrázků a zkratk

Seznam tabulek

Tabulka 1: Typy platebního styku	16
Tabulka 2: Kategorie swiftových zpráv	23
Tabulka 3: Poplatky za jednorázový příkaz k úhradě v Kč	35
Tabulka 4: Poplatky týkající se výběru peněz a platby kartou v Kč.....	36
Tabulka 5: Poplatky za dotaz na zůstatek přes bankomat v Kč.....	37
Tabulka 6: Poplatek za příchozí platbu v rámci ČR v Kč	37
Tabulka 7: Počet klientů ČS, ČSOB a KB v letech 2007 - 2009.....	39
Tabulka 8: Výsledky ankety o nejabsurdnější bankovní poplatek 2010	44

Seznam grafů

Graf 1: Věková struktura respondentů.....	38
Graf 2:Struktura respondentů.....	39
Graf 3:Banky respondentů	40
Graf 4:Hlavní důvod pro výběr banky	41
Graf 5:Vývoj spokojenosti klientů dle EPSI.....	42
Graf 6:Spokojenost s bankou.....	43
Graf 7:Klienty nejméně oblíbený poplatek.....	45
Graf 8:Upřednostňovaná platba	47

Graf 9:Největší výhoda platby v hotovosti	48
Graf 10:Největší nevýhoda platby v hotovosti	49
Graf 11:Největší výhoda bezhotovostního platebního styku	50
Graf 12:Největší nevýhoda bezhotovostního platebního styku	50
Graf 13:Obvyklá platba při nákupu přes internet	52

Seznam obrázků

Obrázek 1: Vývoj vybraných druhů platebních karet, bankomatů a sítí bankomatů.....	46
--	----

Seznam zkratek

CERTIS	Czech Express Real Time Internetbank Gross Settlement System
ČNB	Česká národní banka
ČS	Česká spořitelna, a.s.
ČSOB	Československá obchodní banka, a.s.
EU	Evropská unie
Fio	Fio banka, a.s.
KB	Komerční banka, a.s.
PIN	Personal identification number
TARGET	Trans-European Automated Real-Time Gross Settlement Express Transfer System
SWIFT	Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication

1 Úvod

Peníze, jak je známe my dnes, mají velmi dlouhou a zajímavou historii. Původní barterový obchod, měl značnou nevýhodu spočívající v hledání druhé osoby ochotné zboží směnit, a tak se začal prosazovat obchod pomocí drahých a trvanlivých předmětů. Velmi známé jsou tak mušle kauri a později i drahé kovy – zlato, stříbro a bronz. Ty byly velice oblíbené pro svoji snadnou dělitelnost a pro ještě větší zjednodušení z nich byly později raženy mince, které již nebylo třeba odvažovat, ale stačilo je počítat. Jak se obchod rozvíjel, vznikl nedostatek těchto drahých kovů a mince se razily i z materiálů, jako je například měď. S dalším rozvojem pak přišel přechod na bankovky a od nich byl již jen krůček k platebnímu styku, jak ho známe dnes. Ať už s použitím bankovek, nebo např. platebních karet.

Rozvoj bezhotovostního platebního styku začal až v minulém století, o to rychleji si ale našel své klienty. Například platební karty se staly nezaměnitelnou součástí našeho života, představující moderní instrument bezhotovostního platebního styku. V posledních letech zaznamenaly velmi dynamický nárůst, zvýšilo se množství držitelů karet, počet bankomatů i počet míst, kde kartami lze platit.

Platební styk je samozřejmě nutné vymezit a dát mu určité mantinely, mezi kterými se může pohybovat. O to se v České republice starají zákony, vyhlášky a předpisy. Jejich dodržování je hlídáno a případně i sankcionováno Českou národní bankou, ústřední bankou státu, která pečuje o cenovou stabilitu. Tyto právní předpisy je také potřeba v souladu se změnami a novými technologiemi novelizovat. Nejvýraznější změnou za poslední dobu byl Zákon o platebním styku (Zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku), který nahradil starší zákon z roku 2002 a v některých bodech ho výrazně upravil.

Každý typ platebního styku má svá pro i proti, ale všechny si najdou své zastánce. V dnešní uspěchané době, době internetu, tak najdou velmi jednoduše uplatnění bezhotovostní platby, jejichž vypořádání se stále zrychluje, ale stále má své místo i platba v hotovosti, kdy peníze jsou obvykle předány směnou za zboží z ruky do ruky.

V teoretické části bakalářské práce autorka využila zdroje sekundární, převážně pak odborné publikace s tematikou platebního styku a bankovníctví, dále pak internetové zdroje pro zjištění co nejaktuálnějších údajů. Využity byly také zákony související s tématem práce.

V praktické části autorka čerpala data ze zveřejněných výročních zpráv bankovních institucí, které spolu porovnála a dala do kontextu s dalšími informacemi. Využity byly i sazebníky jednotlivých bank, konkrétně České spořitelny, a.s.; Komerční banky, a.s.; Československé obchodní banky, a.s. a Fio banky, a.s. Výběr prvních tří bank byl ovlivněn velikostí jejich klientské základny, Fio banka, a.s. je zde jako nováček na trhu pro zajímavé srovnání poplatků z pohledu klienta. Údaje z těchto sazebníků byly pro lepší přehlednost roztrženy a tabelovány.

2 Právní úprava platebního styku

Platební styk v České republice je upravován hned několika právními předpisy:

2.1 Zákony:

1. Zákon o platebním styku (Zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku)

Od 1. listopadu 2009 vešel v účinnost nový zákon o platebním styku, který zrušuje starší zákon z roku 2002 (Zákon č. 124/2002 Sb. - o převodech peněžních prostředků, elektronických platebních prostředcích a platebních systémech). Tento zákon navazuje na nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 924/2009 a přináší podstatné novinky oproti znění zákona z roku 2002.

Hlavními změnami jsou:

a. **Zkrácené lhůty pro provádění platebních transakcí**

Došlo ke zkrácení lhůty, kterou banky měly, a to z tří dnů na dva. Pokud jsou účty u jednoho poskytovatele, je dokonce povinen připsat peníze ještě týž den. Výjimkou je případ, kdy klient použije k transakci příkaz v papírové podobě (např. pomocí sběrného boxu). Zde je banka oprávněna lhůtu o jeden den prodloužit. Banka musí mít také v obchodních podmínkách stanovenou hodinu, od které už se počítá, že příkaz byl podán následující den. Tyto lhůty platí pouze pro tuzemský platební styk. Při posílání plateb do zahraničí banka může garantovat pouze dobu, za jakou se peníze objeví na kontě poskytovatele, za okamžik připsání částky na účet příjemce ručit nemohou.

b. **Blokace platební karty zdarma**

Zákon z roku 2002 nezakazoval zpoplatnit zablokování karet např. v případě krádeže a většina bank si za tuto službu účtovala nemalé poplatky. Od roku 2009 tak činit již nesmí.

c. **Zrušení běžného účtu zdarma**

V případě že klient má účet vedený více než 12 měsíců, jeho zrušení je bezplatné. Zkrátila se také výpovědní lhůta, která u některých bank byla až dva měsíce. Nyní nesmí přesáhnout dobu jednoho měsíce.

d. **Nová definice dne platby**

Je to den, kdy platbu obdrží poskytovatel příjemce účtu (tedy peníze dorazí na účet banky, ne přímo účet příjemce). Tato novinka se však netýká úřadů, pro které dnem platby zůstává den odeslání platby.

e. **Omezená finanční odpovědnost majitele karty**

Při ztrátě karty má majitel karty limitovanou odpovědnost za neoprávněné transakce a to jen do souhrnné výše 150 €. Výjimkou je, pokud klient nahlásil ztrátu (případně odcizení) karty, ale banka blokadu neprovedla. V tomto případě nese odpovědnost pouze banka. Další výjimkou je klientova hrubá nedbalost, kdy je karta používána v rozporu se smlouvou, její odcizení či zneužití nebylo nahlášeno bez zbytečného odkladu, popřípadě došlo k podvodnému jednání. V těchto případech nese plnou zodpovědnost klient.

f. **Možnost vrátit částku placenou inkasem**

Klient má osmitýdenní lhůtu na vyjádření nesouhlasu s platbou a banka následně 10 dní na vrácení částky. Aby banka předešla těmto problémům, klient si u každého inkasa nyní musí nastavit limit. Výjimkou jsou také inkasa na principu záloh, kde klient placenou částku předem zná.

g. **Povinné informování klientů o pohybech na účtech**

A to nejdéle v měsíčních intervalech jedním způsobem zdarma. Aby bankám nevznikaly další náklady, většina z nich nabízí zdarma elektronický výpis, popřípadě vytištěný k vyzvednutí na pobočce.

h. Širší působnost finančního arbitra

Byl zrušen horní limit 50 tisíc, do kterého mohl spory rozhodovat arbitr.¹

2. Zákon o bankách (Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách)

Tento zákon upravuje některé vztahy související se vznikem, podnikáním a zánikem bank se sídlem na území České republiky, včetně jejich působení mimo území České republiky, a dále některé vztahy související s působením zahraničních bank na území České republiky. Bankami se pro účely tohoto zákona rozumějí právnické osoby se sídlem v České republice, založené jako akciová společnost, které přijímají vklady od veřejnosti, a poskytují úvěry.²

3. Zákon směnečný a šekový (Zákon č. 191/1950 Sb., zákon směnečný a šekový)

Zákon řeší problematiku cizích i vlastních směnek a šeků. Pro oba finanční instrumenty definuje náležitosti zvlášť - jde např. o: vystavení a formu; indosament (rubopis); směnečné/šekové rukojemství; stejnopisy; postih pro nepříjetí a pro neplacení; promlčení; ztracené nebo zničené směnky/šeky a vztah k zvláštním ustanovením mezinárodního práva. Dále též upravuje přijetí a splatnost směnky a druhy šeků (např. křížovaný; k zúčtování). Následují ustanovení oběma instrumentům společná.³

4. Zákon o finančním arbitrovi (Zákon č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi)

Tento zákon slouží k rozhodování sporů dvou typů. Jednak těch, které mezi sebou mají převáděcí instituce (tedy osoby provádějící převody finančních

¹ Zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku

² Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách

³ *Businessinfo.cz* : *Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 7.8.2009 [cit. 2011-03-18]. Zákon směnečný a šekový. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/zakony/zakon-smenecny-a-sekovy/1001184/8739/>>.

prostředků) a jejich klienti, jednak sporů mezi vydavateli a držiteli elektronických platebních prostředků. Činnost arbitra zajišťuje ČNB.⁴

5. Obchodní zákoník (Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník)

Používání základních nástrojů platebního styku upravují tyto paragrafy:

- § 682 – 691 – smlouva o otevření akreditivu
- § 692 – 699 – smlouva o inkasu
- § 700 – 707 – smlouva o bankovním uložení věci
- § 708 – 715 – smlouva o běžném účtu
- § 716 – 719 a) – smlouva o vkladovém účtu
- § 720 – 724 – cestovní šek⁵

6. Občanský zákoník (Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník)

Nejstarším zákonem upravujícím platební styk je občanský zákoník. Je zde upravována ochrana osobních údajů, ale zejména jsou zde řešeny smlouvy – např. smlouva o půjčce.

7. Devizový zákon (Zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon)

Devizový zákon se platebního a zúčtovacího styku dotýká jen v několika málo ustanoveních, které se vztahují k zahraničnímu platebnímu styku a směnářské činnosti. Tedy k oblastem kde se platební styk prolíná s činností vyžadující licence či povolení ČNB.⁶

⁴ Zákon č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi

⁵ POLOUČEK, Stanislav, et al. *Bankovníctví*. Praha : C. H. Beck, 2006. Vznik a vývoj bankovníctví ve světě a v České republice, s. 160. ISBN 80-7179-462-7.

⁶ POLOUČEK, Stanislav, et al. *Bankovníctví*. Praha : C. H. Beck, 2006. Vznik a vývoj bankovníctví ve světě a v České republice, s. 165. ISBN 80-7179-462-7.

8. Zákon o ČNB (Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance)

Tento zákon označuje ČNB jako ústřední banku České republiky. Jejím hlavním cílem je péče o cenovou stabilitu. V souladu s tím určuje měnovou politiku, vydává bankovky i mince, řídí oběh peněz, platební styk a provádí dozor nad osobami, které na finančním trhu působí.⁷

9. Zákon o omezení plateb v hotovosti (Zákon č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti a o změně zákona o správě daní)

Tento zákon stanovuje částku 15 000 € jako limitní pro hotovostní platbu. Transakce vyšší než tento limit v ekvivalentní hodnotě je poskytovatel povinen provádět bezhotovostně. Za platbu se v tomto případě nepovažuje vklad peněžních prostředků na vlastní/cizí účet prostřednictvím peněžního ústavu, nebo jejich výběr.⁸

2.2 Vyhlášky:

- 1. Vyhláška č. 37/1994 Sb.** stanovuje postup přijímání zákonných peněz, množství peněz, které může fyzická osoba odmítnout a také poskytování náhrad za poškozené či necelé bankovky.⁹
- 2. Vyhláška č. 62/2004 Sb.** upravuje způsob provádění platebního styku, zúčtování na účtech u bank a technické postupy při opravném účtování. Udává také zásady provádění plateb inkasem, způsob stanovení bankovního spojení klienta a náležitosti výpisu z účtu.¹⁰

⁷ Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance

⁸ Zákon č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti a o změně zákona o správě daní

⁹ Vyhláška č. 37/1994 Sb.

¹⁰ Vyhláška č. 62/2004 Sb.

2.3 Předpisy Evropské unie¹¹:

1. **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 924/2009** ze dne 16. září 2009 o *přeshraničních platbách ve Společenství a zrušení nařízení* (ES) č. 2560/2001.
2. **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1781/2006** ze dne 15. listopadu 2006 o *informacích o plátcích doprovázejících převody peněžních prostředků*.
3. **Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2007/64/ES** ze dne 13. listopadu 2007 o *platebních službách na vnitřním trhu*.
4. **Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2009/110/ES** ze dne 16. září 2009 o *přístupu k činnosti institucí elektronických peněz*, o jejím výkonu a o obezřetnostním dohledu nad touto činností, o změně směrnic 2005/60/ES a 2006/48/ES a o zrušení směrnice 2000/46/ES.

¹¹ Česká národní banka [online]. 2011 [cit. 2011-03-18]. Vybrané předpisy vztahující se k platebnímu styku. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/legislativa/platebni_styk/index.html>.

3 Historie platebního styku

3.1 Historie peněz

Historicky nejstarší peníze označujeme jako komoditní. Jednalo se o zlaté a stříbrné mince, na jejichž emisi měli monopol obvykle vládcí a panovníci, kteří případně tuto výsadu pronajali za vysoký peníz jiné osobě. Ve funkci peněz mohl být buď jen jeden kov, pak mluvíme o zlatém, respektive stříbrném monometalismu, ale tuto funkci mohly zastávat i oba kovy, což nazýváme bimetalismem.

Dříve než se objevily první peníze a s nimi směna peněžní, docházelo k naturální směně barterovými obchody. Při těchto obchodech byl jeden druh zboží, či služby vyměňován za jiný druh zboží nebo služby. Tyto obchody tedy vyžadovaly oboustranný zájem, v jiném případě bylo nutno uskutečnit několik dalších transakcí a obchod se stával velmi komplikovaným s vysokými transakčními náklady.

Hlavní výhody peněžní směny jsou:

- Časové oddělení koupě a prodeje, kdy kupující nemusí při koupi disponovat danou částkou, ta je zaplácena později.
- Časové oddělení tak vede k pohybu zboží nezávisle na pohybu peněz. Některé subjekty mají volné peněžní prostředky a jiné mají zájem je využít. Tím vniká peněžní úvěr.
- S penězi se začíná obchodovat v institucích nazývaných banky. Ty volné prostředky za určitý úrok shromažďují a za vyšší úrok půjčují. Pomáhají tak rozvoji společnosti – umožňují investice a výrobu i bez dostatečného kapitálu. Tyto prostředky jsou později vráceny z výnosů z těchto investic a výroby.¹²

¹² REVENDA, Zbyněk, et al. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 3. vydání. Praha : Management press, 2004. Vývoj emise peněz a peněžního oběhu, s. 30-32. ISBN 80-7261-031-7.

3.2 Historie bankovníctví

Tradice bankovníctví sahá velmi daleko, datuje se do druhé poloviny 13. století v Itálii, a jeho rozvoj úzce souvisí s obchodem. Často byla využívána směnka – obchodník u bankéře uložil finanční prostředky a ten mu vystavil směnku, se kterou mohl platit i ve vzdálených zemích, kde měl bankéř korespondenční bankéře.

Nejstarší veřejně kontrolovaná úvěrová instituce na světě, Banca Monte dei Paschi di Siena, byla založena roku 1472 v Itálii. Přijímala vklady, poskytovala úvěry proti zástavě, obchodovala se směnkami, směňovala valuty a podnikala v zahraničí. V českých zemích se první banky objevují na počátku 19. století.¹³

¹³ POLOUČEK, Stanislav, et al. *Bankovníctví*. Praha : C. H. Beck, 2006. Vznik a vývoj bankovníctví ve světě a v České republice, s. 38. ISBN 80-7179-462-7.

4 Platební styk v současnosti

Platební styk můžeme definovat jako vztah mezi plátcem a příjemcem, který je uskutečňován v určitých formách buď přímo mezi nimi, nebo prostřednictvím peněžního ústavu

4.1 Rozdělení platebního styku dle jednotlivých kritérií:

Tabulka 1: Typy platebního styku

Hledisko	Forma	Vysvětlení
Způsob placení	<i>Hotovostní platební styk</i>	Mezi plátcem a příjemcem dochází k přesunu peněz v hotovosti
	<i>Bezhotovostní platební styk</i>	Dochází k úhradě/inkasu pouze bezhotovostním převodem na účtech plátců a příjemců u bank
Teritorium	<i>Tuzemský platební styk</i>	Mezi subjekty uvnitř národní ekonomiky, zpravidla v tuzemské měně
	<i>Zahraniční platební styk</i>	Mezi tuzemskými a zahraničními subjekty, včetně plateb prováděných tuzemskými subjekty v zahraničí
	<i>Přeshraniční platební styk</i>	Mezi tuzemskými subjekty ve vazbě na zahraniční subjekty ze zemí Evropského hospodářského prostoru (EHP) ve výši do 50 000 € vč. částek v měnách zemí EHS
Lhůty k provedení	<i>Přednostní (expresní) platby</i>	Okamžité, urychlené odepsání peněžitých prostředků z účtu klienta
	<i>Standardní platby</i>	Provedení příkazu klienta (platební operace) podle předem dohodnutých (standardních) podmínek
Náležitosti průvodních dokumentů	<i>Hladké platby</i>	Platba nemá vazbu na průvodní dokumenty, končí ji realizační fáze dokumentárního platebního styku
	<i>Dokumentární platby</i>	Mají bezprostřední vazbu na průvodní dokumenty a případně obsahují také bankovní závazek

Vstupuje-li banka do závazku či nikoliv	<i>Závazkový platební styk</i>	Banka vstupuje vedle klienta nebo namísto něj do závazků při realizaci daného platebního nástroje
	<i>Bezzávazkový platební styk</i>	Banka vystupuje pouze jako převodník a nemá k platbě žádný závazkový právní vztah

Pramen: MÁČE, Miroslav. *Platební styk : klasický a elektronický*. Praha 7 : Grada, 2006. Platební styk a zúčtování, s. 27-29. ISBN 80-247-1725-5.

Z předcházející tabulky č. 1 je patrné, že platební styk dělíme podle několika hledisek a každé toto hledisko rozlišujeme dle formy, kterou se uskutečňuje. Nejčastější dělení je dle způsobu placení, a to na hotovostní a bezhotovostní (viz dále). Podle teritoria rozlišujeme tuzemský, zahraniční a přeshraniční platební styk, dle lhůty provedení transakce si klient vybírá přednostní (expresní), nebo standardní platbu. S ohledem na náležitosti průvodních dokumentů rozlišujeme platby hladké - pokud platba nemá na tyto dokumenty žádnou vazbu a platby dokumentární - pokud bezprostřední vazbu má a případně obsahuje i bankovní závazek. Vstupuje-li vedle klienta, nebo namísto něj do závazku i banka, mluvíme o závazkovém platebním styku. V případě, že banka jedná pouze z pozice převodníka a žádný závazkově právní vztah k platbě nemá, jde o platební styk bezzávazkový.

4.2 Hotovostní platební styk

Hotovostním platebním stykem označujeme transakci peněz od plátce k příjemci. Tato transakce probíhá prostřednictvím bankovek a mincí, tedy tzv. hotovostních peněz.

Typy hotovostních plateb:

Příslušná hotovost je složena v bance na účet příjemce: Nejčastěji probíhá v bance příjemce, v jiné bance může být takový vklad vysoce zpoplatněn

Výběr hotovosti na bankovní přepážce: Probíhá pomocí výběrního lístku. Peníze takto může vybírat pouze majitel, nebo osoba s dispozičním právem a shodným podpisovým vzorem. Výhodou je, že si může sám zvolit v jakých bankovkách/mincích

mu bude částka vyplacena. Při vyšších částkách musí být výběr hlášen dopředu, aby banka měla dostatečnou hotovost k dispozici

Šekem: Vyplacení částky proběhne ihned, pokud je možnost okamžitého ověření pravosti a krytí, popřípadě proběhne později, pokud tato možnost není

Výběr hotovosti prostřednictvím platební karty: Probíhá z bankomatu, u pokladny banky, či v obchodě při nákupu nad určitou částku

Poukazem k výplatě v hotovosti: Plátce poukáže určitou částku ze svého účtu, která bude příjemci vyplacena hotově.

4.3 Bezhotovostní platební styk

Bezhotovostním platebním stykem chápeme převod peněz mezi subjekty prostřednictvím jejich klientských účtů. Klientský účet může být běžný, úvěrový, kontokorentní, vkladový, či depotní, podle účelu, za kterým byly pořízen.

Pro potřeby bezhotovostních plateb je plně dostačující a také nejobvyklejší běžný účet. K jeho zřízení musí klient uzavřít smlouvu s vybranou bankou o vedení běžného účtu, z níž bance plynou určité povinnosti. Mezi hlavní patří bezchybné účtování, poskytování informací o uskutečněných transakcích (minimálně jednou měsíčně), připisování došlých plateb ve prospěch účtu, odesílání plateb na vrub účtu a samozřejmě povinnost zřídit klientovi účet.

Smlouva o běžném účtu obsahuje především:

- Určení smluvních stran (anonymní účty jsou v rozporu s právem Evropské unie)
- Určení měny, ve které bude účet veden
- Platnost smlouvy – stanovení data zřízení účtu
- Podpisové vzory (vycházejí z určení majitele účtu a osob oprávněných účtem disponovat)

- Název účtu
- Bankovní spojení¹⁴

Bezhotovostní platební styk se realizuje především prostřednictvím bankovního převodu, což je příkaz plátce jeho bance, aby provedla platbu v určité výši a určitý čas ve prospěch účtu jiného. Tento příkaz musí být podán formálně správně a účet plátce musí obsahovat dostatečné krytí platby.

Příkazy, podle toho kdo je podal, existují dvou typů:

- Příkaz k úhradě - zadal majitel účtu jako příkaz jednotlivý, hromadný, jednorázový, či trvalý
- Příkaz k inkasu - pochází z příkazu příjemce a v některých zemích je jeho využití např. na platby za energie, povinné. Z důvodu, že příkaz nepochází od majitele účtu je povolen jen v těchto případech:
 - Vznikla dohoda mezi klientem, příjemcem a bankou o jeho využití (obvykle u plateb za elektřinu, plyn,...)
 - Stanovení právními předpisy
 - Soud, popřípadě jiný státní orgán vydal pravomocné rozhodnutí (exekuce, alimenty)
 - Existuje smluvní dohoda mezi klientem a bankou (poplatky za vedení účtu)

Příkazy mají některé náležitosti, které musí nutně obsahovat, aby banka s převodem peněz neměla problémy. Tyto povinné (obligatorní) údaje jsou:

- Označení, že se jedná o příkaz k úhradě/inkasu
- Číslo účtu a kód banky plátce i příjemce

¹⁴ POLOUČEK, Stanislav, et al. *Bankovníctví*. Praha : C. H. Beck, 2006. Vznik a vývoj bankovníctví ve světě a v České republice, s. 144. ISBN 80-7179-462-7.

- Částka, která bude převedena
- Měna, ve které bude platba provedena (pokud není uvedeno jinak, jedná se o domácí měnu)
- Podpis výstavce příkazu shodující se s podpisovým vzorem, případně i jeho razítko (u elektronických příkazů dochází k elektronickému podpisu)

Na příkazech jsou ale také údaje fakultativní, které plátce vyplňovat nemusí. Slouží pouze k upřesnění platby.

- Datum splatnosti- podle zákona je banka povinna příkaz vyřídit do dvou dní, pokud se jedná o jinou banku, nebo ten samý den, pokud je banka plátce i příjemce shodná. V případě, že si určí plátce den splatnosti později, banka se řídí tímto datem.
- Doplnující údaje - jsou zprávy pro příjemce, které si může přečíst ve výpise
- Označení účelu platby – sem zahrnujeme konstantní, variabilní a specifické symboly. Konstantní symboly se povinně uvádí pouze u plateb souvisejících se státním rozpočtem. Variabilní symboly slouží pro identifikaci platby (např. čísla faktur) a specifické symboly jsou využívány k podrobnější identifikaci plateb.

4.4 Platební systémy

Platebním systémem je systém, který zajišťuje převody peněžních prostředků, jestliže:

- Se řídí právem ČR
- Má alespoň tři účastníky
- Je provozován na základě písemné smlouvy
- Provozovatel systému je držitelem licence
- Provádí převody peněžních prostředků podle pravidel stanovených zákonem o platebním styku

Hlavním principem zúčtování je zajištění jeho neodvolatelnosti (Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 98/62/ES, o neodvolatelnosti vypořádání v platebních systémech a vypořádání obchodů s cennými papíry), tedy pokud byly již příkazy účastníka k zúčtování do systému přijaty, nemohou být odvolány účastníky platebního systému. Platební systém může být provozován každým, kdo splňuje zákonné podmínky a komu bude udělena licence k provozování systému Českou národní bankou¹⁵

Podle Poloučka¹⁶ dělíme platební systémy podle dvou hledisek:

- **Přesah přes hranice banky**
 - Vnitrobankovní – pokud jsou plátce i příjemce platby klienti stejné banky
 - Mezibankovní – v případě, že plátce má účet u jiné banky, než příjemce platby

- **Vnitřní struktura platebních systémů**
 - Systémy s volně organizovanou strukturou
 - Systémy s pevně organizovanou strukturou

4.4.1 Systémy s volně organizovanou strukturou (systémy korespondenčních bank)

Tento systém je hojně využíván při zahraničních platbách. Banky mají mezi sebou navzájem otevřené korespondenční účty, přes které platby probíhají. Není ovšem reálně proveditelné, aby všechny banky mezi sebou tyto účty měly, proto fungují i tzv. korespondenční banky, které se na zahraniční platební styk specializují. Účty u těchto

¹⁵ MÁČE, Miroslav. *Platební styk : klasický a elektronický*. Praha 7 : Grada, 2006. Platební styk a zúčtování, s. 145. ISBN 80-247-1725-5.

¹⁶ POLOUČEK, Stanislav, et al. *Bankovníctví*. Praha : C. H. Beck, 2006. Vznik a vývoj bankovníctví ve světě a v České republice, s. 147-150. ISBN 80-7179-462-7.

bank jsou dvojího typu, nostro účty jsou vedeny zahraničními bankami pro banky tuzemské, naopak loro účty jsou vedeny tuzemskými bankami pro banky zahraniční. Vklady na těchto účtech obvykle nejsou úročeny, proto na nich leží jen minimální zůstatky nutné pro zajištění bezproblémového platebního styku klientů. V současnosti banky k předávání finančních informací využívají zejména systém SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication). Ve velmi malém procentu jsou využívány také dálnopisné příkazy a to zejména bankami a finančními institucemi, pro které by připojení na SWIFT bylo nákladné z důvodu malého využití těchto operací.

4.4.1.1 SWIFT

SWIFT je Společnost pro celosvětovou mezibankovní finanční komunikaci, která vznikla roku 1973, sídlí v Belgii a pobočky má ve všech hlavních světových finančních centrech. Využívá ji více než 9 000 institucí z 209 zemí světa.¹⁷ Nabízí vlastní komunikační platformu včetně produktů a služeb, umožňujících připojení spolu s bezpečnou a spolehlivou výměnou finančních informací mezi jejich klienty. SWIFT slouží pouze jako nosič klíčovaných zpráv, tedy nespravuje účty jménem svých klientů. Zprávy vyměňované přes SWIFT mohou mít několik podob, např. jako běžné platební příkazy a jejich finanční krytí, dokumentární inkasa, akreditivy aj., mají však standardizovanou podobu.

Mezinárodně platný systém členění swiftových zpráv rozlišuje zprávy podle účelu a funkce do jednotlivých kategorií, skupin a typů. Každá swiftová zpráva má tvar MT xyz, kde „x“ je kategorie zprávy, „y“ skupina zprávy a „z“ značí typ zprávy.

Kategorie zprávy označuje účel, nebo předmět obchodu, kterého se týká, skupina zprávy popisuje funkci zprávy uvnitř určité kategorie a typ zprávy popisuje již specifické detaily určité funkce (např. MT 103 – klientský převod).

¹⁷SWIFT [online]. 2010 [cit. 2010-12-05]. Company information. Dostupné z WWW: <http://www.swift.com/about_swift/company_information/index.page?>

Tabulka 2: Kategorie swiftových zpráv

Kategorie	Účel/předmět obchodu
0	systemové zprávy
1	úhrady klientů a úhrady šeků
2	mezibankovní převody
3	konverze a operace na devizových, peněžních a derivátových trzích
4	inkasa a cash letters
5	operace s cennými papíry
6	drahé kovy a komodity
7	dokumentární akreditivy a záruky
8	cestovní šeky
9	zprávy o zůstatcích, výpisy, avíza, žádosti
x	společné informace

Pramen: MÁČE, Miroslav. *Platební styk : klasický a elektronický*. Praha 7 : Grada, 2006. Platební styk a zúčtování, s. 155. ISBN 80-247-1725-5.

Swiftová zpráva může obsahovat až pět bloků, povinný pro všechny zprávy je ale jen první z nich. První tři bloky vytváří *záhlaví zprávy (header)*, které obsahuje identifikaci odesílající banky nebo finanční instituce, vstupní pořadové číslo swiftové zprávy, typ zprávy, její prioritu a identifikaci adresáta swiftové zprávy. *Text zprávy* tvoří čtvrtý blok skládající se z polí a jejich použití může být povinné či nepovinné. *Trailer* je pátým blokem a obsahuje technické informace o zasílané zprávě.¹⁸

K identifikaci odesílatele, příjemce a swiftové banky slouží swiftové adresy – BIC (The Bank Identifier Code). Každá banka má svůj specifický kód složený z osmi (u hlavní banky) nebo jedenácti znaků (u jednotlivých poboček).

¹⁸MÁČE, Miroslav. *Platební styk : klasický a elektronický*. Praha 7 : Grada, 2006. Platební styk a zúčtování, s. 155-156. ISBN 80-247-1725-5.

Swiftová adresa se skládá ze čtyř složek:

- **Kódu banky** – tvoří ho čtyři abecední znaky identifikující banku (u Komerční banky KOMB)
- **Kódu země** – tvořen dvěma abecedními znaky podle země, kde se nachází sídlo banky popřípadě konkrétního uživatele (v případě České republiky CZ)
- **Kódu místa** – tvoří jej dva alfanumerické znaky identifikující region nebo město, kde je sídlo banky nebo uživatele (pro Prahu je využíváno označení PP).
- **Kódu pobočky** – tvoří ho tři alfanumerické znaky a je volitelnou součástí adresy (pro České Budějovice je tato část adresy CEB)

4.4.2 Systémy s pevně organizovanou strukturou (zúčtovací systémy)

Vnitřní struktura těchto systémů je obvykle spolu s potřebnou licencí daná zákonnými podmínkami a platba zde mezi účastníky probíhá přes zúčtovací centrum. Tím může být centrální banka, obchodní banka nebo i jiné finanční instituce. Využití zúčtovacích systémů je nejčastější ve vnitrostátním, respektive příhraničním platebním styku.

Zúčtovací systémy dělíme podle toho, zda jsou založené na:

- Netto principu zúčtování (net settlement)
- Brutto principu zúčtování (gross settlement)

4.4.2.1 Netto princip zúčtování

Netto princip zúčtování znamená, že clearingová instituce (platební centrum netto systémů) provádí mezi zúčastněnými bankami na bilaterální nebo multilaterální bázi

vzájemné započtení (netting) veškerých plateb provedených za určité období.¹⁹ Na konci dne pak může mít každá banka kladnou nebo zápornou zúčtovací provizi. Kladná, tedy kreditní provize znamená, že suma plateb došlých, převyšuje sumu plateb odešlých. O tento rozdíl se pak zvýší zůstatek účtu dané banky u clearingového centra. Záporná, tedy debetní provize znamená pravý opak – suma odešlých plateb je vyšší, než suma plateb došlých. O záporné saldo je pak zůstatek účtu snížen. Pokud má banka záporné saldo na konci zúčtovacího období, musí disponovat dostatečným zůstatkem na účtu clearingové instituce.

Hlavní výhodou tohoto systému je vyšší likvidita způsobená jednorázovým účtováním. Hlavní nevýhoda je pomalost, kdy výsledky jsou známy až na konci dne.

4.4.2.2 Brutto princip zúčtování

Při brutto principu zúčtování probíhá účtování plateb průběžně. Nedochozí tedy k vzájemnému započtení a banka musí dostatečným krytím disponovat stále. Pokud v době zúčtování potřebné prostředky na účtu nemá, platba neproběhne. Tyto neprovedené platby se pak buď vrací zpět bance, nebo jsou uloženy do zásobníku a čekají, kdy bude na účtu prostředků dostatek.

Mezi systémy, které jsou provozovány na tomto principu, patří např. systém TARGET, provozovaný v rámci systému evropských centrálních bank, nebo systém CERTIS, jediný platební systém provozovaný v ČR pro zajištění korunového platebního styku.²⁰ Tyto dva systémy jsou detailněji popsány v kapitole 6.

K hlavním výhodám brutto principu patří pohotovost, transakce jsou známy již během dne. Nevýhodou může být potřebná likvidita.

¹⁹ POLOUČEK, Stanislav, et al. *Bankovníctví*. Praha : C. H. Beck, 2006. Platební a zúčtovací styk, s. 151. ISBN 80-7179-462-7.

²⁰ POLOUČEK, Stanislav, et al. *Bankovníctví*. Praha : C. H. Beck, 2006. Vznik a vývoj bankovníctví ve světě a v České republice, s. 152. ISBN 80-7179-462-7.

5 Metodický postup

Cílem bakalářské práce je porovnání výhodnosti jednotlivých typů plateb z pohledu klienta, tedy srovnání poplatků, které si za jednotlivé transakce vybrané banky účtují a dále pak zmapování současných tendencí platebního styku v České republice pomocí dotazníkového šetření v konfrontaci se zveřejněnými údaji ČNB a jednotlivých bank.

V bakalářské práci bylo použito následujících metod:

1. Dotazníkové šetření
2. Analýza
3. Syntéza
4. Dedukce
5. Indukce
6. Srovnávání

Dotazník

Dotazník je řazen do tzv. subjektivních metod, což je dáno tím, že vyšetřovaný zde různým způsobem může ovlivnit své výpovědi. Dotazník je způsob psaného řízeného rozhovoru, avšak méně časově náročný, kdy na psané dotazy jsou vyžadovány písemné odpovědi. To umožňuje zkoumat i velký počet osob současně, takže v krátké době je možno získat velké množství odpovědí. Zkoumané osoby mohou při vyplňování dotazníku více zvažovat své odpovědi; nejsou pod tlakem nutnosti okamžité odpovědi, jako je tomu při aplikaci metody rozhovoru.²¹

Na internetové stránce vyplnto.cz byl vytvořen dotazník se 17-ti otázkami týkajícími se platebního styku. Během tří týdnů na něj odpovědělo 162 osob, z nichž většinu tvořily ženy. Dotazník byl konstruován jak z otázek otevřených, tak uzavřených a polootevřených. Zjišťována byla fakta tvrdá (pohlaví, věk, povolání) i měkká (názory,

²¹Specializační studium výchovného poradenství PedFUK [online]. 2011 [cit. 2011-03-12]. Dotazník. Dostupné z WWW: <<http://www.ssvp.wz.cz/Texty/dotaznik.html>>.

zkušenosti, postoje). Hned první otázka, zda má respondent založený účet, byla rozdělující a v případě záporné odpovědi odpovídajícího přenesla až k desáté otázce týkající se výhod platby v hotovosti. Otázky ohledně výhod a nevýhod platebního styku, obvyklých plateb a důvodů pro výběr banky byly vytvořeny jako polozavřené, kdy některé možnosti autorka navrhla, případně klient sám napsal, co mu nejvíce vyhovuje, nevyhovuje, která možnost je pro něj nejvhodnější, nebo jaký důvod pro něj měl největší váhu. Otevřené otázky byly využity v případě dotazů na banku a nejneoblíbenější poplatek, kdy se autorka rozhodla respondenty neomezovat.

Odpovědi na otázky otevřené a polozavřené byly nejprve roztříděny a poté seřazeny dle četnosti výskytu. Odpovědi na všechny otázky pak byly zobrazeny v tabulkách pro následné vytvoření přehledných grafů.

Analýza a syntéza

Analýza a syntéza patří mezi základní a nejčastěji užívané vědecké metody. Původní význam řeckého slova analýza znamenalo rozložení nějakého komplexu na části a syntéza měla význam spojení rozmanitostí k jednotě v celku. Z metodologického hlediska jsou tato slova používána ve smyslu metod k získávání nových poznatků, nebo ve smyslu metody výkladu poznatků.

Chceme-li všestranně analyzovat nějaký proces, pak jej musíme rozložit na základní jevy, postupným rozpoznáváním a vydělováním nedůležitého pronikáme k podstatám a obecnému v jevech, věcech či procesech. Analýza však není pouhou metodou, která nám přináší poznatky. Analýza je také způsobem výkladu, jestliže oddělujeme, izolujeme jednotlivé jevy a bereme-li je jako oddělené a izolované.

Syntéza je proti analýze proces opačný, nebo doplňující. Jde o sjednocování, složení nějakého předmětu, jevu či procesu z jeho základních prvků ať již myšlenkově, či fakticky v nějaký celek. Syntéza má jako metodologický princip analýzu vždy doplňovat, tím nám umožňuje poznání předmětu v jeho úplnosti. Pomocí syntézy nalzáme vztahy nějakého jevu k jiným jevům, zařazujeme jev, nebo proces do většího celku a objasňujeme vztahy a mechanismus funkcí u tohoto jevu. Syntéza také může být

hledáním nejvhodnější varianty dosahované kombinací jednotlivých prvků a jejich vlastností.²²

Dedukce a indukce

Dedukce je způsob myšlení, při němž od obecných závěrů, tvrzení a soudů přecházíme k méně známým, zvláštním. Vycházíme tedy ze známých, ověřených a obecně platných závěrů a aplikujeme je na jednotlivé dosud neprozkoumané případy. Dedukce je proces, ve kterém testujeme, zda vyslovená hypotéza je schopna vysvětlit zkoumaný fakt.

Indukce je proces vyvozování obecného závěru na základě poznatků o jednotlivostech. Indukce zajišťuje přechod od jednotlivých soudů k obecným. Induktivní závěr lze považovat za hypotézu, protože nabízí vysvětlení, i když těchto vysvětlení může být v praxi více. Závěry induktivních myšlenkových pochodů jsou vždy ovlivněny subjektivními postoji (zkušenostmi, znalostmi) a mají proto omezenou platnost.²³

Srovnávání

Srovnávání je základní metoda hodnocení. Překračuje měření v tom smyslu, že výchozí hodnoty slouží jen jako základní údaje pro další práci s pozorovanými jevy. Ta pak spočívá v tom, že se snažíme získat údaje, jak se chová tatáž věc v rozdílném prostředí, nebo jak se chovají rozdílné věci v tomtéž prostředí. Na základě takto provedeného srovnávání můžeme usuzovat o vlastnostech věcí nebo procesů.²⁴

²²K. Pstružina: *Atlas filosofie vědy* [online]. 2011 [cit. 2011-03-12]. Analýza a syntéza. Dostupné z WWW: <<http://nb.vse.cz/kfil/win/atlas1/analyza.htm>>.

²³MOLNÁR, Zdeněk. *Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně : Fakulta managementu a ekonomiky* [online]. 2011 [cit. 2011-03-12]. Úvod do základů vědecké práce. Dostupné z WWW: <http://web.fame.utb.cz/cs/docs/Z_klady_v_deck_pr_ce.doc>.

²⁴K. Pstružina: *Atlas filosofie vědy* [online]. 2011 [cit. 2011-03-12]. Srovnávání. Dostupné z WWW: <<http://nb.vse.cz/kfil/win/atlas1/srovnnav.htm>>.

6 Platební systémy

6.1 Platební systém v ČR

CERTIS (Czech Express Real Time Internetbank Gross Settlement System)

Systém CERTIS, fungující od roku 1992 a provozovaný ČNB, je jediným platebním systémem v České republice, jenž umožňuje mezibankovní platební korunový styk. Všichni účastníci systému CERTIS jsou jednoznačně identifikováni kódem banky, jež je povinnou součástí každé bankovní transakce. Pro každou banku vede ČNB jediný účet mezibankovního platebního styku a k němu si každá jednotlivá banka vede tzv. zrcadlový účet. Banky si tedy musejí veškerá data svých poboček zpracovat samy a poté z nich vyčlenit převody do dalších bank, které budou předány do CERTIS. Platební styk mezi klienty téže banky probíhá v její síti a bez jakéhokoliv zásahu ze strany CERTIS.

Účastníci v systému CERTIS:

- Přímí účastníci: banky, pobočky zahraničních bank, spořitelní a úvěrní družstva
- Přidružené systémy: finanční instituce, které nejsou bankami, ale na trhu mají významnou roli, např. clearingová střediska pro platební karty. Tyto instituce nemají v ČNB účet mezibankovního platebního styku, ale mohou prostřednictvím CERTIS předávat příkazy k převodům mezi přímými účastníky, se souhlasem příslušných přímých účastníků.

Pro platební styk je využíváno především příkazů k úhradě. Po akceptaci příkazů zúčtovacím centrem nemohou být již ze strany zadávající banky zrušeny. Tyto příkazy jsou zúčtovacím centrem vypořádány v reálném čase. Na svých účtech u zúčtovacího centra musí banky udržovat kreditní zůstatek. V případě nedostatečného zůstatku nejsou nekryté platby realizovány, ale ani odmítnuty a čekají ve frontě do konce účetního dne, kdy banka může prostředky doplnit, případně jsou pak vráceny zpět odesílající bance. Debetní saldo na těchto účtech není povoleno.

Dostatečné krytí mohou banky získat:

- prostřednictvím platby z jiné banky
- půjčkou na peněžním trhu
- formou plně kolateralizovaného vnitrodenního úvěru od ČNB
- formou plně kolateralizovaného úvěru přes noc (overnight úvěru) ze strany ČNB

Účetní den začíná v 17:00 h předchozího pracovního dne a končí v 16:00 h následujícího pracovního dne. Mezi 15:30 h a 16:00 h se doladují zůstatky na účtech mezibankovního platebního styku. Během účetního dne účastníci systému do CERTIS zadávají podle závazných pravidel ČNB data v elektronické podobě. V okamžiku, kdy program ověří splnění kvalitativních požadavků je platební příkaz přijat a poté je zahájeno jeho vypořádání. Při tomto procesu se kontroluje, zda je na účtu banky plátce dostateční krytí pro každou jednotlivou položku. V kladném případě je platba vyrovnána okamžitě. Propustnost systému je cca 1 500 000 transakcí za hodinu. Zpracované transakce jsou účastníkům předávány elektronickou formou prostřednictvím komunikační sítě.

Typy transakcí, které CERTIS zpracovává, jsou:

- úhrady
- inkasa
- opravné zúčtování (storna úhrad)
- transakce přidružených systémů
- informační a kontrolní položky

Poplatky za tyto transakce jsou stanoveny v návaznosti na skutečné náklady operací CERTIS, nicméně je zde patrná snaha o stimulaci účastníků k optimálnímu rozložení předávaných dat. Vzhledem k množství předávaných dat ČNB usiluje o to, aby účastníci svá data předávali co nejdříve a nedocházelo k zahlcení systému v závěru účetního dne. Proto je poplatek za zpracování jedné položky nastaven v počátku

účetního dne na minimum (0,08 Kč), na konci je pak podstatně vyšší (až 50 Kč). Pro banky s vyšším objemem transakcí jsou poskytovány slevy v závislosti na počtu zpracovaných položek v měsíci, viz příloha B.²⁵

K 31. 12. 2009 měl CERTIS 44 přímých účastníků a 7 tzv. třetích stran – institucí zajišťujících např. zúčtování transakcí z platebních karet, obchodů s cennými papíry apod. V roce 2009 zpracoval systém CERTIS celkem 450 mil. transakcí (což představuje 3,2% meziroční nárůst) v celkové hodnotě 131 679 mld. Kč (pokles o 19,2 %). Průměrně bylo denně zpracováno 1,79 mil. transakcí. Průměrná denní hodnota transakcí činila 525 mld. Kč.²⁶

6.2 Platební systém v Evropě

6.2.1 TARGET (Trans-European Automated Real-Time Gross Settlement Express Transfer System)

Tento platební systém začal být využíván roku 1999, v těsné návaznosti na zřízení Evropské centrální banky. Principem je propojení národních platebních systémů v zemích Evropského hospodářského prostoru, platebního systému Evropské centrální banky a tzv. Interlinking mechanismu, který zahrnuje technickou infrastrukturu. Tento systém slouží pro zúčtování vyšších částek, pro malé částky by byl cenově nevýhodný.

TARGET funguje na brutto principu v reálném čase. Banka zasílá příkaz do národního systému, kde je přímo realizován, pokud jde o příkaz v rámci jednoho státu. Jedná-li se o příkaz do jiné země, národní systém ho konvertuje do formátu Interlinking, přes který ho pošle do národního systému cílové země. Platba se stává neodvolatelnou debetováním účtu banky a kreditováním Interlinkingu.

²⁵Česká národní banka [online]. 5.4.2007 [cit. 2011-02-12]. Popis systému CERTIS. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/certis_popis.html>.

²⁶Česká národní banka [online]. 31.5.2010 [cit. 2011-03-11]. Výroční zpráva 2009. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/o_cnb/hospodareni/vyrocní_zpravy/download/vyrocní_zpráva_2009.pdf>. ISBN 978-80-87225-19-6.

TARGET je nejvýznamnějším platebním systémem v eurech. Jedním z důvodů je, že přes něj provádí všechny své transakce Evropská centrální banka, mezi další patří řada výhod, které TARGET nabízí.

Hlavní výhody jsou:

- zúčtování probíhá v penězích centrální banky, což snižuje riziko vypořádání mezi stranami
- možnost převést neomezeně vysoké částky mezi účty bank v EU během několika minut
- dlouhý provozní čas od 7.00 do 18.00
- vysoká dostupnost systému ²⁷

6.2.2 TARGET2

Po rozšíření EU v roce 2004 byl kvůli rostoucím požadavkům účastníků systém TARGET nahrazen v listopadu 2007 systémem TARGET2. Hlavními znaky tohoto systému jsou jednotná technická platforma s názvem Jednotná sdílená platforma (Single Shared Platform) a pravidla, která jsou pro systémy účastníků se na TARGET2 v nejvyšší možné míře harmonizována.

TARGET2 je první tržní infrastrukturou, která je zcela integrována a harmonizována na evropské úrovni. Díky ní se podařilo odstranit dřívější roztržštěnost. Zpracovává denně v průměru 370 000 plateb, jejichž denní průměrný objem dosahuje 2,7 bil. €. Celkový objem za týden tak přesahuje HDP eurozóny, který za rok 2008 činil 9,3 bil. €. Průměrná hodnota jedné platby v systému TARGET dosáhla v uvedeném roce hodnoty 7,2 mil. €.

²⁷DVOŘÁK, Petr. *Bankovníctví : pro bankéře a klienty*. 3. přepracované vydání. Praha 1 : Linde Praha, a.s., 2005. s. 301-306. ISBN 80-7201-515-X.

Přímými účastníky systému TARGET2 je zhruba 900 bank ve 22 evropských zemích. Přístup do systému má však daleko větší počet bank. Díky tomu může prostřednictvím systému TARGET2 posílat a přijímat platby zhruba 56 000 bank po celém světě.

Podobně jako jsou k dispozici systémy umožňující pohyb peněz, existují také systémy pro převody cenných papírů. Jednou z takových služeb, která by měla zahájit provoz v roce 2013, je systém TARGET2-Securities (T2S). Tento projekt usiluje o integraci podobnou jako TARGET2, avšak týká se cenných papírů. Tím vznikne jednotná technická platforma pro pohyb cenných papírů a peněz mezi kupujícími a prodávajícími. T2S omezí technické překážky pohybu cenných papírů v celé Evropě. To by mělo posílit konkurenci a snížit v současnosti vysoké ceny těchto služeb.²⁸

²⁸*Evropská centrální banka : Eurosystem* [online]. 1.1.2011 [cit. 2011-03-03]. Evropská integrace. Dostupné z WWW: <http://www.ecb.int/ecb/educational/facts/euint/html/ei_009.cs.html>.

7 Výhody a nevýhody platebního styku

Jednotlivé bankovní operace lze zadat různými způsoby. Obvykle platí, že pokud klient k jejich vyřízení potřebuje pomoc pracovníka banky, vyjde ho tato transakce mnohem draž, než v situaci, kdy si ji zprostředkuje přes vybrané systémy sám.

7.1 Příkaz k úhradě

Velmi názorným příkladem je jednorázový příkaz k úhradě, jak lze vidět v tabulce č. 3. Absolutně nejdražší možností je podání v papírové podobě na pobočce své banky. Papírový nosič je obvykle možno podat prostřednictvím sběrných boxů umístěných na pobočce. Tuto variantu podporuje například ČSOB nižším poplatkem, kdy při využití sběrného boxu klient zaplatí 15 Kč, místo 40 Kč za jeden příkaz při podání na přepážce banky.²⁹ Naopak Fio banka možnost zadání příkazu prostřednictvím sběrných boxů nenabízí vůbec.

Další možností je využití telebankingu, který banky zpoplatňují buď stejně jako předání příkazu v papírové podobě, případně je tato služba levnější. Poplatek se může také lišit dle toho, zda příkaz klient zadá pomocí automatu, nebo si vyžádá obsluhu operátora. Například sazba České spořitelny za využití telebankingu - automatické hlasové služby je stejná jako při využití internetbankingu, 2 Kč. Služby telefonního bankéře u telebankingu jsou zpoplatněny 15-ti Kč.³⁰

Klientsky nejvýhodněji tak vychází internetové bankovníctví. Zpoplatnění jednorázového příkazu k úhradě je v řádu korun, v případě Fio banky dokonce zdarma, viz tabulka č. 3. Historicky první, kdo spustil vlnu internetového bankovníctví v ČR, byla právě družstevní záložna Fio roku 1998.³¹ Dnes už ho nabízí všechny banky a jejich klienti je stále více využívají. Komerční banka uvádí meziroční nárůst klientů internetového bankovníctví o 20 % na 645 tisíc a zvýšení internetových transakcí oproti

²⁹ ČSOB [online]. 1.2.2011 [cit. 2011-03-31]. Sazebník pro fyzické osoby – občany ve znění k 1. 2. 2011. Dostupné z WWW: <<http://www.csob.cz/cz/Csob/Sazebniky/Stranky/Sazebnik-pro-fyzicke-osoby-obcany.aspx>>.

³⁰ Česká spořitelna [online]. 24.10.2010 [cit. 2011-03-31]. Platební styk. Dostupné z WWW: <<http://www.csas.cz/banka/nav/osobni-finance/platebni-styk-d00013516>>.

³¹ Fio banka [online]. 2010 [cit. 2011-03-31]. Historie. Dostupné z WWW: <<http://www.fio.cz/spolecnost-fio/o-fio-bance/historie>>.

roku 2008 o 23 %.³² Podobně i Česká spořitelna hlásí již 1 milion klientů využívajících internetbanking.³³

Tabulka 3: Poplatky za jednorázový příkaz k úhradě v Kč

Položka	KB	ČS	ČSOB	FIO
Příkaz k úhradě na papírovém nosiči	29	15	15	30
Příkaz k úhradě prostřednictvím internetbankingu	4	2	3	0
Příkaz k úhradě prostřednictvím mobilní banky	4	2	3	neposkytuje
Příkaz k úhradě prostřednictvím zákaznické linky	14	15	15	neposkytuje

Pramen: Vlastní zpracování dle sazebníků jednotlivých bank pro rok 2011

7.2 Výběr peněz

Existuje několik možností, jak se klient může dostat k prostředkům uloženým na svém bankovním účtu.

Stejně jako u příkazu k úhradě, i zde je nejdražší zvolenou možností výběr hotovosti na přepážce. Jedinou výjimkou je Fio banka, která si účtuje 30 Kč za výběr na pokladně banky jen do částky 1000 Kč. Nad tuto hodnotu jsou výběry zdarma. Naopak jako nejvíce zpoplatněný vychází výběr z České spořitelny – 65 Kč.

Druhou nejdražší operací je výběr z bankomatu cizí banky. V tomto případě klient zaplatí až 40 Kč, což je podstatný rozdíl oproti výběru hotovosti z bankomatu vlastní banky. Zde se jedná jen o několik korun. V případě Fio banky je uvedená cena – 6 Kč – za výběr z bankomatu ČSOB. Výběr ze sítě bankomatů Pharro je zcela zdarma.

V listopadu roku 2006 zprovoznila finanční skupina ČSOB jako první banka v ČR službu Cash back. Jejím klientům se tak naskytla nová možnost, jak získat hotovost

³² Komerční banka, a.s. [online]. 26.10.2010 [cit. 2011-03-11]. Výroční zpráva 2009. Dostupné z WWW: <<http://www.kb.cz/file/cs/o-bance/vztahy-s-investory/publikace/vyrocní-zpravy/kb-2009-vyrocní-zprava.pdf?55a92df3d636eb15406f4b05353fbaf0>>.

³³ Česká spořitelna, a.s. [online]. 21.4.2010 [cit. 2011-03-11]. Výroční zpráva 2009. Dostupné z WWW: <http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/VZ_2009.pdf>.

pohodlně během nákupu. Na více než 2500 pokladnách prodejen Albert a Hypernova obchodního řetězce Ahold CR si mohli zákazníci začít vybírat hotovost v rozmezí 100 až 1500 korun. Podmínkou bylo vlastnit debetní nebo kreditní kartu skupiny ČSOB a nakoupit v minimální hodnotě 300 korun.³⁴

Síť obchodů, kde se dá Cash back využít se rok od roku rozšiřuje. V roce 2010 těchto obchodů bylo již 4868 a průměrná výše jednoho výběru na pokladně byla téměř 1200 Kč. Počet těchto transakcí loni meziročně stoupl o 232 procent na více než 245 000.³⁵ Podmínky využití mají všechny bankovní domy velmi podobné. Výběr až 1500 korun je možný při nákupu nad 300 korun. Komerční banka, ani Česká spořitelna jiné omezení ohledně výše výběru nemají, Československá obchodní banka požaduje vybírat částky zaokrouhlené na stokoruny. Výběry službou Cash back jsou, vyjma České spořitelny, zdarma, stejně jako platby kartou v obchodech. Podrobnosti o poplatcích za výběr peněz v následující tabulce č. 4.

Tabulka 4: Poplatky týkající se výběru peněz a platby kartou v Kč

Položka	KB	ČS	ČSOB	FIO
Výběr z vlastního bankomatu (tuzemsko)	5	6	6	6
Výběr z cizího bankomatu (tuzemsko)	35	40	30	30
Platba u obchodníka platební kartou	zdarma	zdarma	zdarma	zdarma
Cash back	zdarma	6	zdarma	zdarma
Výběr z účtu na pobočce	60	65	60	30

Pramen: Vlastní zpracování dle sazebníků jednotlivých bank pro rok 2011

³⁴ ČSOB [online]. 21.2.2008 [cit. 2011-03-31]. CashBack ČSOB zatím bez konkurence. Dostupné z WWW: <<http://www.csob.cz/cz/sme/infoservis/finance-dane/bankovnictvi/Stranky/infodet.aspx?para=1233>>.

³⁵ ČSOB [online]. 16.2.2011 [cit. 2011-03-31]. Počet v ČR vydaných karet loni stoupl na 9,27 milionu. Dostupné z WWW: <<http://www.csob.cz/cz/sme/infoservis/finance-dane/bankovnictvi/Stranky/infodet.aspx?para=7628>>.

7.3 Zjištění zůstatku na účtu

Stejně jako při výběru peněz z bankomatu, i při zjišťování zůstatku na účtu se klientům vyplatí být loajální vůči své bance. Pokud klient zadá dotaz na zůstatek v bankomatu jiné banky, zaplatí až 20 Kč. Stejný dotaz pak na bankomatu své banky je obvykle bez poplatku, v případě Komerční banky je zpoplatněn 2,50 Kč. Více viz tabulka č. 5.

Další možností jak zjistit výši peněz na účtu může být opět internetbanking. Zde se klient sumu dozví ihned po přihlášení k účtu a bez jakéhokoliv poplatku.

Tabulka 5: Poplatky za dotaz na zůstatek přes bankomat v Kč

Položka	KB	ČS	ČSOB	FIO
Dotaz na zůstatek přes bankomat vlastní banky	2,5	0	0	0
Dotaz na zůstatek přes bankomat cizí banky	10	20	9	9

Pramen: Vlastní zpracování dle sazebníků jednotlivých bank pro rok 2011

7.4 Příchozí platby

V případě příchozích plateb vychází jednoznačně klientsky nejpříznivěji banka Fio. Zde jsou příchozí platby v rámci banky, ale i z jiných bank s nulovým poplatkem. V ostatních bankách se jedná o korunové položky, viz tabulka č. 6.

Tabulka 6: Poplatek za příchozí platbu v rámci ČR v Kč

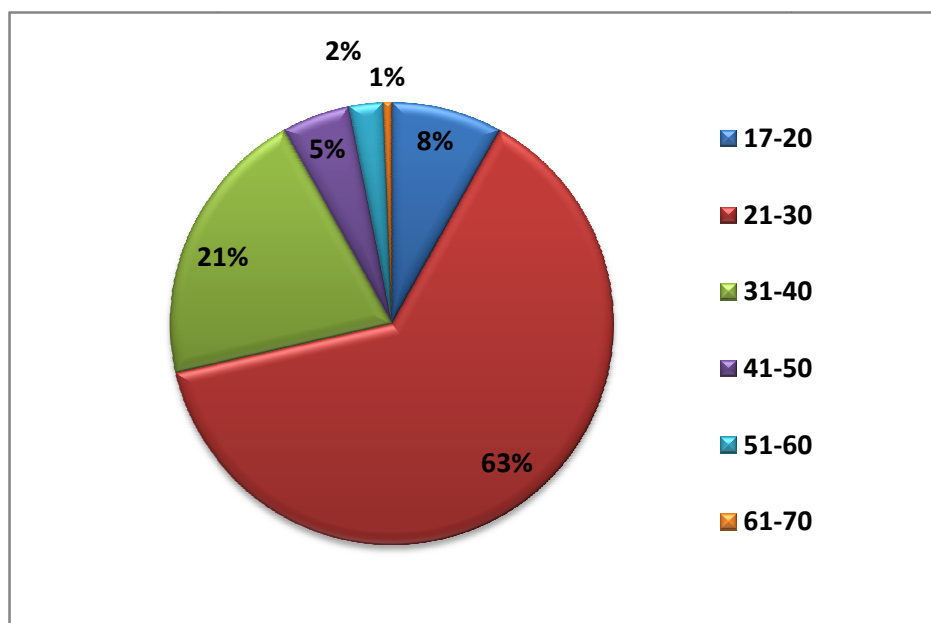
Položka	KB	ČS	ČSOB	FIO
Příchozí platba v rámci jedné banky	5	5	6	0
Příchozí platba mezibankovní	7	7	6	0

Pramen: Vlastní zpracování dle sazebníků jednotlivých bank pro rok 2011

8 Dotazníkové šetření

Na souboru 162 náhodných respondentů, kde 75 % tvořily ženy a 25 % muži, bylo aplikováno několik otázek týkajících se platebního styku. V tomto souboru na dotaz, zda mají založený běžný účet, odpovědělo 151 osob kladně a jen 11 osob na stejnou otázku odpovědělo záporně.

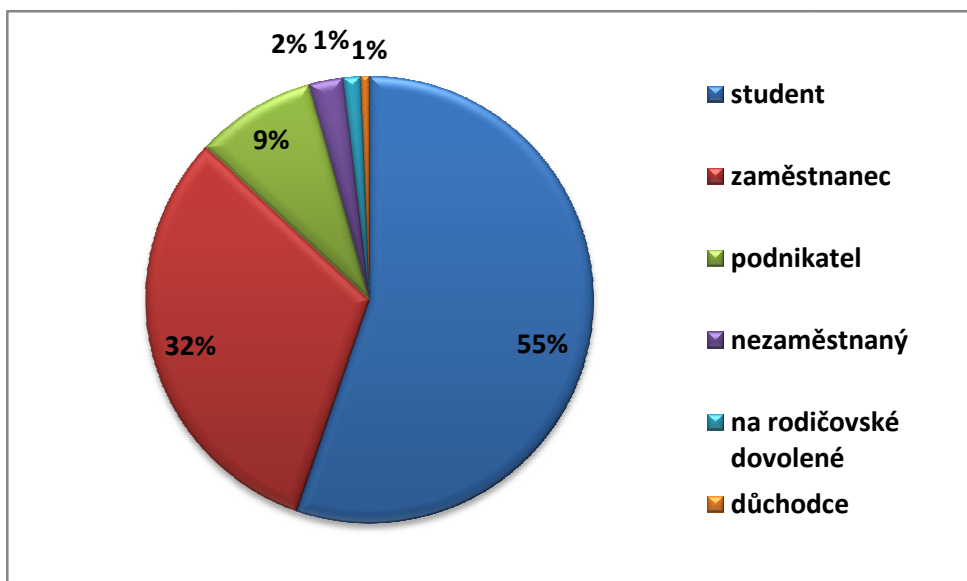
Jak je vidět v následujícím grafu č. 1, převážná část odpovídajících, 63 %, je ve věkovém rozmezí 21-30 let, druhou nejpočetnější odpovídající skupinou je 31-40 let a dále pak osoby mladší 20-ti let.

Graf 1: Věková struktura respondentů

Pramen: Data z vlastního šetření

S ohledem na věkové rozložení respondentů není s podivem, že nadpoloviční většinu tvoří studenti, téměř třetinu zaměstnanci a devíti procentním podílem se zúčastnili i podnikatelé. Podrobnosti viz následující graf č. 2.

Graf 2: Struktura respondentů

Pramen: Data z vlastního šetření

8.1 Banka

Při dotazování autoru zajímalo, v jaké bance, případně v jakých bankách mají respondenti zřízené své účty, zda dávají přednost velkým bankovním domům, před těmi menšími. V následující tabulce č. 7 jsou pro srovnání uvedeny tři největší tuzemské banky s počty klientů v tisících.

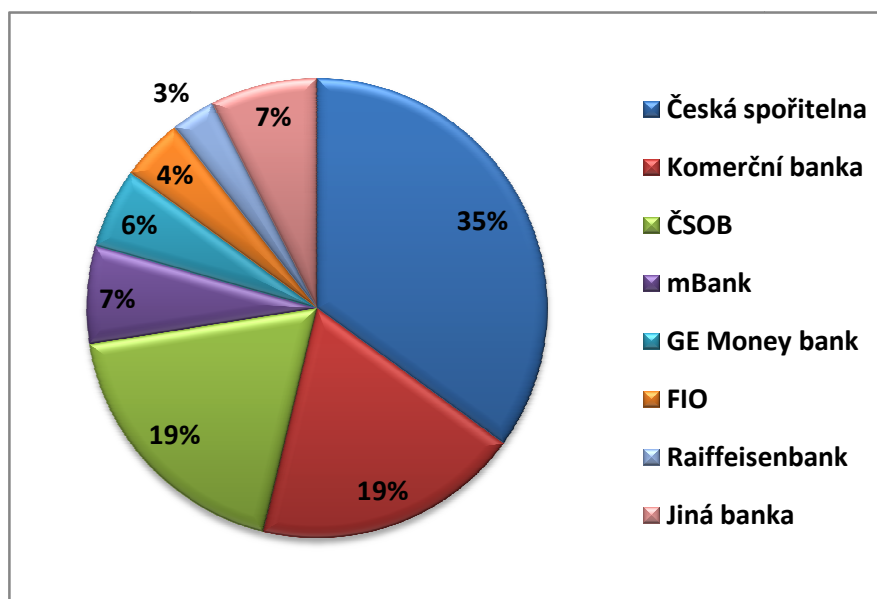
Tabulka 7: Počet klientů ČS, ČSOB a KB v letech 2007 - 2009

	2009	2008	2007
Česká spořitelna	5 273	5 294	5 294
Československá obchodní banka	3 061	3 047	2 995
Komerční banka	1 620	1 629	1 577

Pramen: Vlastní zpracování dle výročních zpráv ČS, ČSOB a KB za rok 2009

Z grafu č. 3 jednoznačně vyplývá, že lidé své peníze raději svěřují velkým bankám. Více než třetina respondentů má účet u České spořitelny, což naprosto koresponduje se skutečností, kdy ČS je největší tuzemskou bankou co do počtu klientů. Na dalších

místech se pak objevila banka Komerční a Československá obchodní. Se čtyřmi procenty se tu již také objevuje Fio banka, která je na trhu velmi krátce. Bankovní licenci získala v květnu roku 2010, nicméně jako družstevní záložna funguje od roku 1996³⁶. Klienti Fio banky oceňují především nízké, v některých případech i nulové poplatky za bezhotovostní platební styk, viz kapitola Výhody a nevýhody platebního styku.

Graf 3: Banky respondentů

Pramen: Data z vlastního šetření

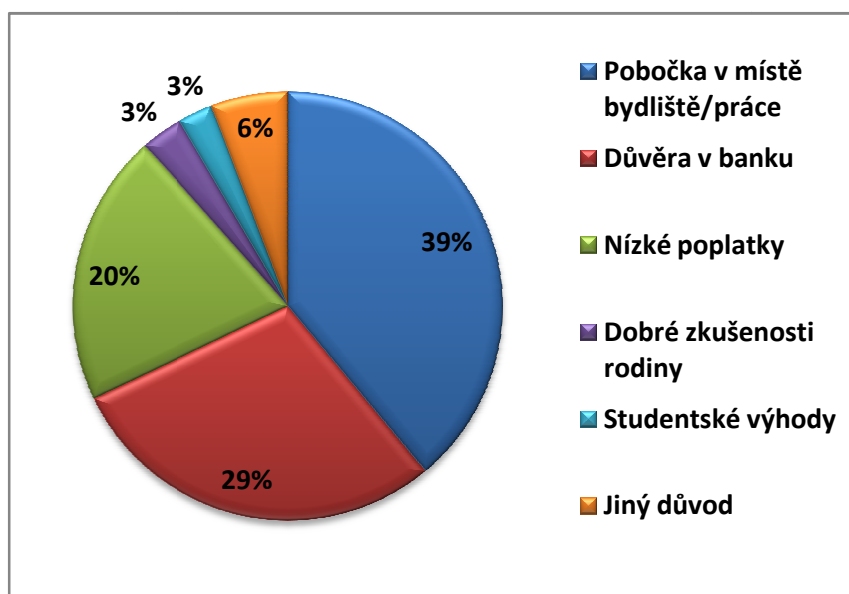
8.2 Důvod výběru banky

Uváděných důvodů, proč si respondenti vybrali právě svou banku, byla spousta. Překvapivě nejčastějším z nich byla pobočka v blízkosti bydliště, nebo práce a to i přesto, že obliba internetového bankovníctví stále stoupá a klienti do banky nemusí chodit tak často, jako dříve. Komerční banka udává například meziroční pokles objemu hotovostních vkladů na přepážce o 7,24 % a počtu výběrů hotovosti o 2,1 %.³⁷

³⁶ Fio banka [online]. 2010 [cit. 2011-03-31]. Historie. Dostupné z WWW: <<http://www.fio.cz/spolecnost-fio/o-fio-bance/historie>>.

³⁷ Komerční banka, a.s. [online]. 26.10.2010 [cit. 2011-03-11]. Výroční zpráva 2009. Dostupné z WWW: <<http://www.kb.cz/file/cs/o-bance/vztahy-s-investory/publikace/vyrocní-zpravy/kb-2009-vyrocní-zprava.pdf?55a92df3d636eb15406f4b05353fbaf0>>.

Pro 29 % občanů je pak důležitá důvěra v banku a 20 % vybíralo banku především podle nízkých poplatků. Mezi jinými důvody se objevily možnosti propojení firemního a osobního účtu, bezproblémový zahraniční platební styk a také varianta, kdy v bance pracuje rodinný příslušník. Viz graf č. 4.

Graf 4: Hlavní důvod pro výběr banky

Pramen: Data z vlastního šetření

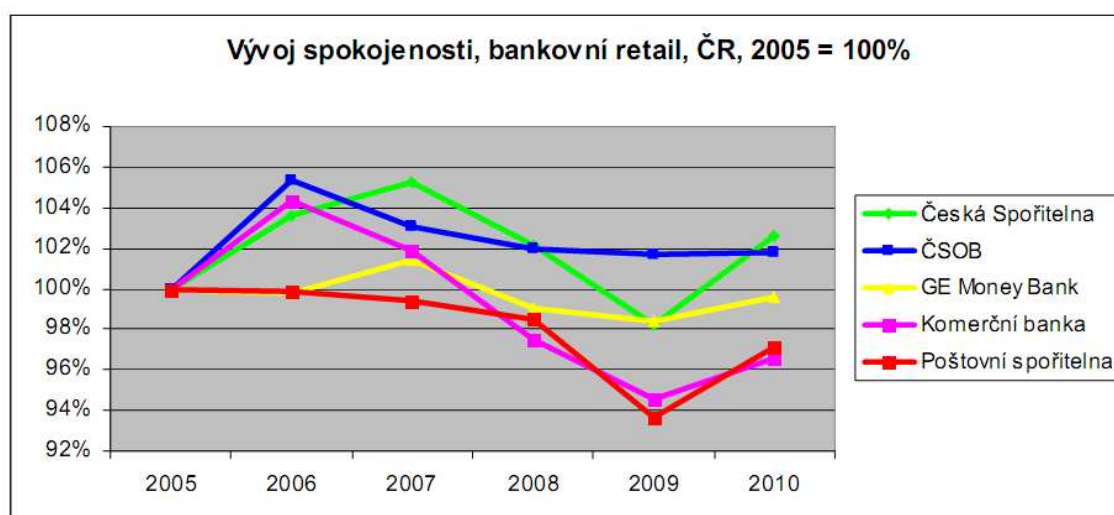
8.3 Spokojenost s bankou

Spokojenost klientů s jejich bankou lze měřit indexem EPSI (Extended Performance Satisfaction Index), nástrojem pro analýzu nefinančních ukazatelů. Uvedený indikátor je založen na modelování toho, jak zákazníci hodnotí kvalitu produktů a služeb v evropských zemích. Odráží příčinné vztahy jednotlivých faktorů spokojenosti zboží a jejich vzájemnou závislost. Výsledky jsou založeny na více než 55 000 telefonických rozhovorů se stávajícími zákazníky jednotlivých bank.

Z celoevropského výzkumu vyplývá, že spokojenost zákazníků bank se ve většině evropských zemí zvýšila. Na předních místech se drží Litva a Estonsko, ke kterým se letos připojilo Finsko. Spokojenost zákazníků se službami českých bank se významně zlepšila, přesto ČR patří spolu s Norskem a Dánskem k zemím s nejhorším průměrem.

Měření spokojenosti zákazníků bankovních ústavů v ČR probíhá od r. 2005. Jak lze vidět v grafu č. 5, měřena je pětice bank s nejvyšším zastoupením na trhu (Česká Spořitelna, ČSOB, Komerční banka, Poštovní banka, GE Money) a skupina „ostatní banky“. Základní sledovanou veličinou je index spokojenosti zákazníků (EPSI).

Z tohoto výzkumu vyplývá, že nejspokojenější zákazníky má stále GE Money, naopak nejhorších výsledků opakovaně dosáhla Komerční banka. Největšího zlepšení mezi měřenými českými bankami dosáhla Česká Spořitelna, která také jako jediná zvýšila kvalitu svých služeb. Oproti tomu ČSOB se ve většině ukazatelů pohoršila a její image spolu s Komerční bankou se podstatným způsobem zhoršil. Loajalita zákazníků se významně zlepšila u trojice bank – GE Money, Česká spořitelna a Poštovní spořitelna. Smutnou skutečností je fakt, že zákazníci všech bank (s výjimkou Poštovní spořitelny) snížili svá očekávání.³⁸

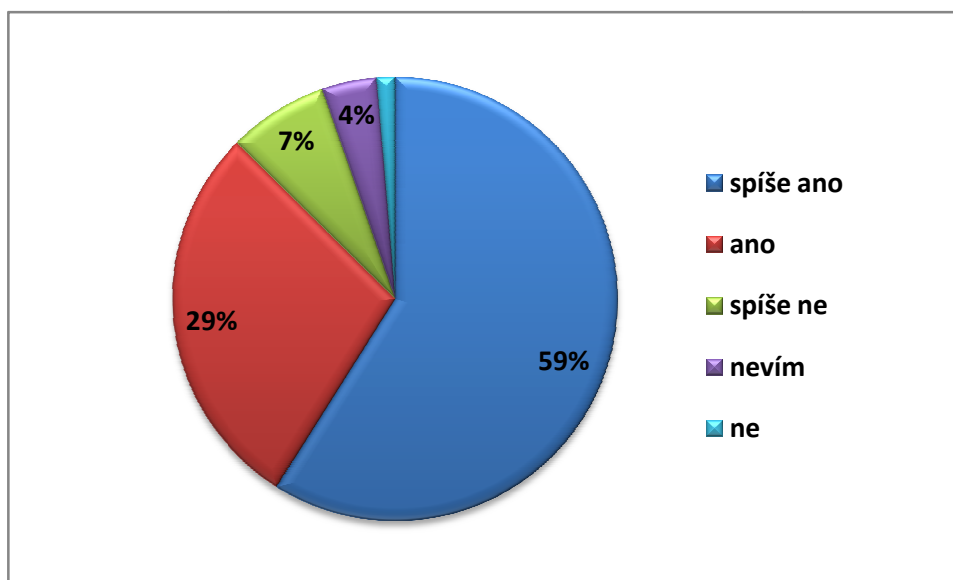

Graf 5: Vývoj spokojenosti klientů dle EPSI

Pramen: *EPSI : Czech republic* [online]. 2010 [cit. 2011-03-31]. Tiskové prohlášení - Český bankovní sektor v r. 2010. Dostupné z WWW: <http://www.epsi-czechrepublic.org/images/stories/results/2010_Czech_banking_retail.pdf>.

³⁸ *EPSI : Czech republic* [online]. 2010 [cit. 2011-03-31]. Tiskové prohlášení - Český bankovní sektor v r. 2010. Dostupné z WWW: <http://www.epsi-czechrepublic.org/images/stories/results/2010_Czech_banking_retail.pdf>.

Spokojenost s bankou v dotazníku označilo slovy spíše ano 59 % respondentů, 29 % je naprosto spokojených. Jen 7 % zákazníků je spíše nespokojených a 1 % zcela nespokojených, jak je zobrazeno v dalším grafu č. 6.

Graf 6: Spokojenost s bankou

Pramen: Data z vlastního šetření

8.4 Poplatek

Letos proběhl už šestý ročník internetové ankety o nejabsurdnější bankovní poplatek nejen v České, ale i Slovenské republice. Vítězem pro tento rok se stal poplatek za výběr na přepážce z vlastního účtu, kterému dalo hlas 5 426 lidí z celkového počtu 18 672 hlasujících.³⁹ Obsazení prvních pěti míst zobrazuje následující tabulka č. 8.

³⁹Bankovní poplatky.com [online]. 1.3.2011 [cit. 2011-03-31]. Poplatek za výběr na přepážce z vlastního účtu je nejabsurdnější. Dostupné z WWW: <http://bankovnipoplatky.com/2kolo10_cr_nejabsurdnejsi.html>.

Tabulka 8: Výsledky ankety o nejabsurdnější bankovní poplatek 2010

1. Poplatek za výběr na přepážce z vlastního účtu	(5 426 hlasů) 29,06%
2. Poplatek za zjištění zůstatku přes bankomat	(4 232 hlasů) 22,66%
3. Poplatek za vložení variab. symbolu do příkazu k úhradě	(3 824 hlasů) 20,48%
4. Poplatek za předčasně splacený úvěr	(3 033 hlasů) 16,24%
5. Poplatek za výpis z účtu zaslaný elektronickou cestou	(2 157 hlasů) 11,55%

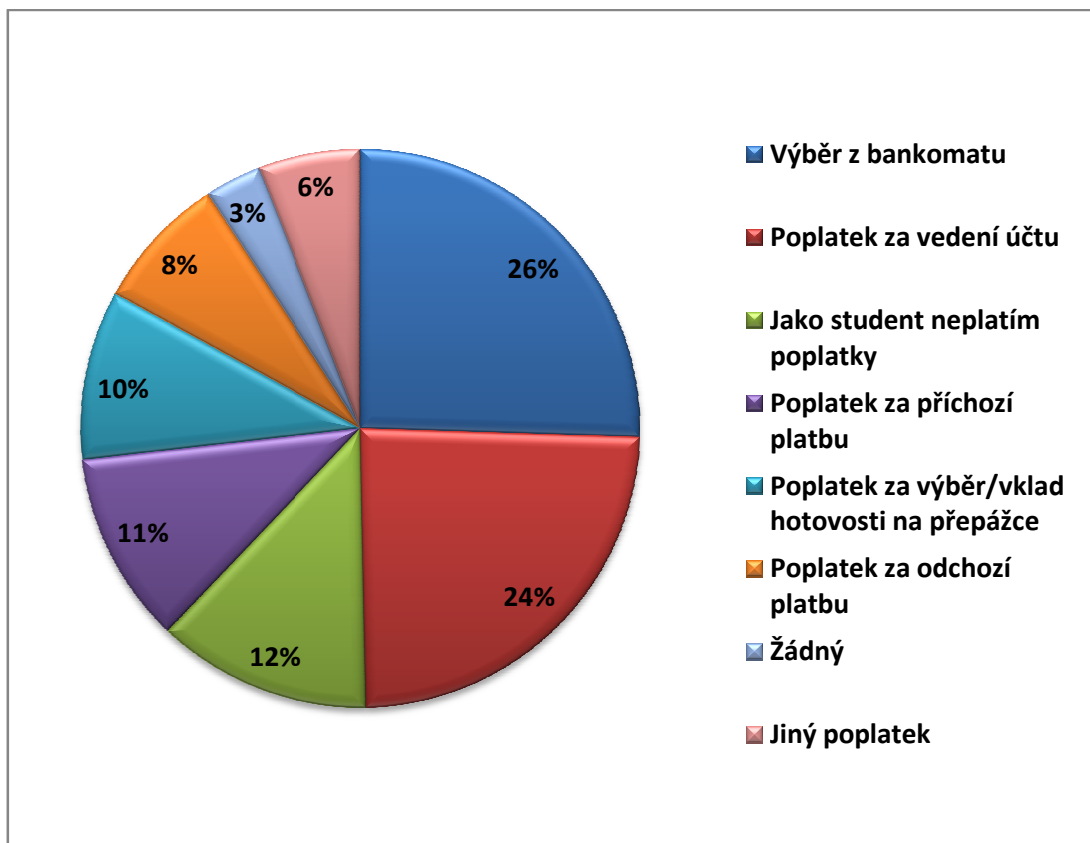
Pramen: *Bankovní poplatky.com* [online]. 1.3.2011 [cit. 2011-03-31]. Poplatek za výběr na přepážce z vlastního účtu je nejabsurdnější. Dostupné z WWW: <http://bankovnipoplatky.com/2kolo10_cr_nejabsurdnejsi.html>.

Předešlými vítězi této ankety byli:

- poplatek za příchozí platbu
- poplatek za výběr z bankomatu vlastní banky
- poplatek za vedení běžného účtu
- poplatek za nadměrný vklad
- poplatek za vklad na přepážce na vlastní účet

Uvedené výsledky ankety se přesně shodují s výsledky dotazníkového šetření.

Respondenti jako málo oblíbený poplatek nejčastěji označovali poplatek za výběr z bankomatu a poplatek za vedení účtu. Tyto dva poplatky vadí dohromady polovině dotázaných. Dvanáct procent s poplatky nemá problém, protože jako studenti je platit nemusí. Dalšími neoblíbenými poplatky jsou poplatky za příchozí a odchozí platby, poplatky za výběr či vklad hotovosti na přepážce a jen 3 % odpovídajících nevidí v poplatcích problém. Více viz graf č. 7.

Graf 7:Klienty nejméně oblíbený poplatek

Pramen: Data z vlastního šetření

8.5 Platba

S rozvojem platebních karet stoupá i počet plateb, jimi provedených. Z údajů České národní banky za roky 1999 – 2005 vyplývá, že roční počet plateb provedených platební kartou se za uvedené období zvýšil z šesti na téměř osmdesát milionů, roční obrat se zvedl z původních 14 na 88 milionů. Počet vydaných debetních karet se za uvedené období více než zdvojnásobil, u kreditních karet pak nastal velký boom. Z původních 5 600 karet v roce 1999 se do roku 2005 počet rozrostl na 872 300 vydaných kreditních karet. Další údaje v následujícím obrázku č. 1.

Obrázek 1: Vývoj vybraných druhů platebních karet, bankomatů a sítí bankomatů

VÝVOJ VYBRANÝCH DRUHŮ PATEBNÍCH KARET, BANKOMATŮ A SÍTÍ BANKOMATŮ							
banky s licencí k danému datu							
	31.12.99	31.12.00	31.12.01	31.12.02	31.12.03	31.12.04	31.12.05
Počet sítí bankomatů	4	4	4	4	4	4	4
Počet bankomatů	1 499	1 602	1 923	2 254	2 669	2 750	2 915
Roční počet transakcí v bankomatech (mil.)	70,0	85,8	100,7	106,8	116,8	125,3	136,9
Roční objem transakcí v bankomatech (mld. Kč)	128,0	175,5	232,7	285,4	352,3	397,9	443,4
Karty s funkcí výběru hotovosti (tis.)	2 784,5	3 976,6	4 556,3	5 768,9	6 373,6	6 720,8	7 433,0
Debetní karty (tis.)	2 790,0	3 960,4	4 516,3	5 658,3	5 803,1	6 174,0	6 555,5
Kreditní karty (tis.)	5,6	38,7	53,2	113,2	206,2	402,4	872,3
Počet terminálů	8 962	13 187	17 931	25 358	31 678	44 404	52 683
Roční počet plateb kartou (mil.)	6,0	14,5	26,6	41,0	55,1	58,4	79,3
Roční obrat plateb kartou (mld. Kč)	14,0	27,0	44,7	52,5	61,3	65,9	88,0

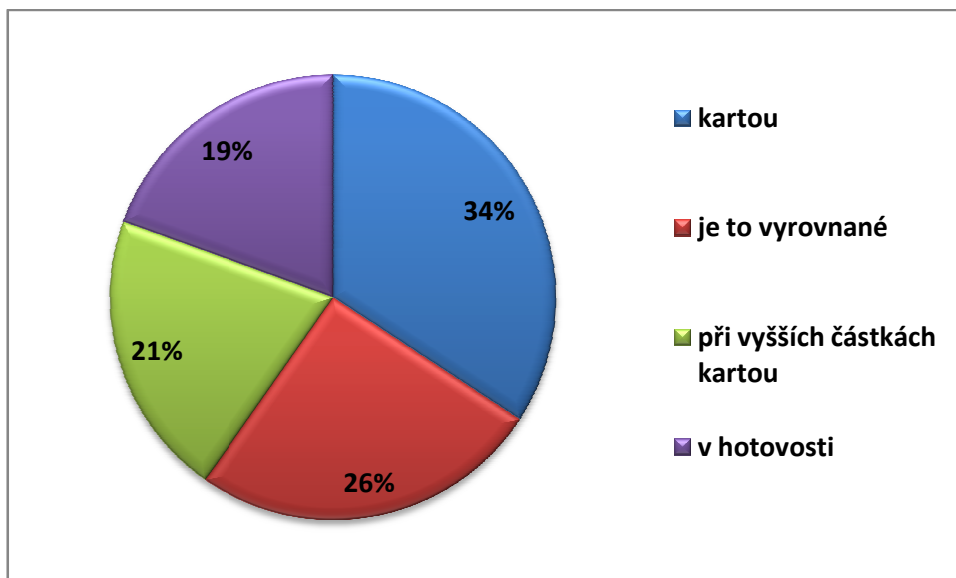
Pozn.: Pouze karty vydané bankami, ale i pro ostatní společnosti

Pramen: Bankovní dohled ČNB, 2005

Rostoucí zájem o bezhotovostní platby u obchodníků potvrzuje i Česká spořitelna. Dva roky po sobě se počet transakcí provedených na jejích platebních terminálech zvýšil o více než 60 % a za rok 2009 překonal hranici 70 milionů transakcí. Objem uskutečněných transakcí se zvýšil o 38 % na 75,2 mld. Kč. Rekordním dnem z hlediska objemu a počtu transakcí na platebních terminálech České spořitelny bylo úterý 22. prosince 2009. Klienti v tento den uskutečnili transakce v celkovém objemu 501,3 mil. Kč a počtu 447 tisíc plateb.⁴⁰

Jak lze vyčíst z grafu č. 8, z odpovědí nashromážděných v dotaznících vyplynulo, že více než třetina obyvatel již upřednostňuje platbu kartou, čtvrtina využívá tuto možnost stejně často jako platbu hotovostí. Dvacet procent volí platbu kartou jen při vyšších částkách a téměř stejné množství odpovídajících volí raději platbu bankovkami.

⁴⁰ Česká spořitelna, a.s. [online]. 21.4.2010 [cit. 2011-03-11]. Výroční zpráva 2009. Dostupné z WWW: <http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/VZ_2009.pdf>.

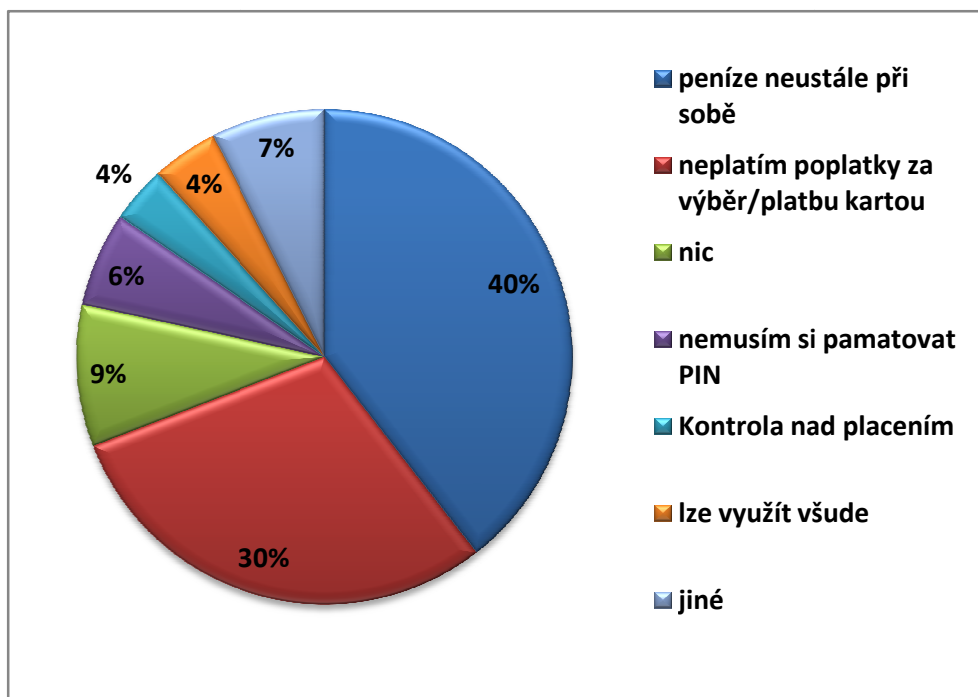

Graf 8:Upřednostňovaná platba

Pramen: Data z vlastního šetření

8.6 Výhody a nevýhody platby v hotovosti

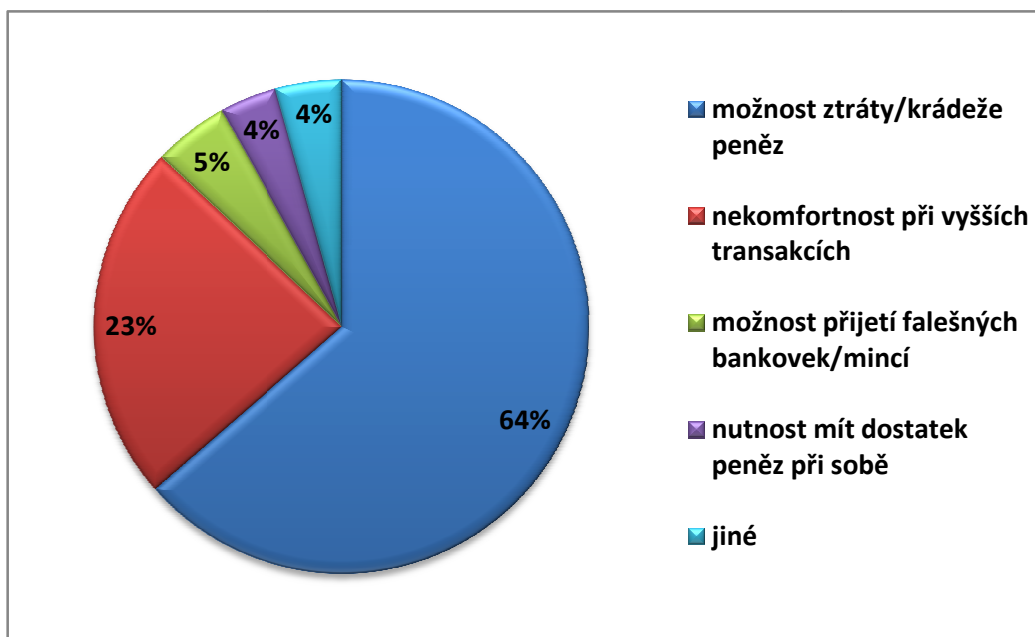
Jako další byly respondentům položeny otázky na výhody a nevýhody plateb v hotovosti. Jako jednoznačně největší výhoda se jeví mít peníze neustále při sobě a to pro 40 % odpovídajících. Druhou nejčastěji zmiňovanou odpovědí se stala výhoda, kdy platba v hotovosti je zdarma, ale platba kartou může být zpoplatněna. Pro 9 % není výhoda vůbec v ničem a 6 % ocení, že si nemusí pamatovat PIN. Další výhody klienti spatřují ve větší kontrole nad placením, využití u všech obchodníků, rychlosti a jistotě provedení platby. Viz graf č. 9.

Graf 9: Největší výhoda platby v hotovosti

Pramen: Data z vlastního šetření

Jak ukazuje další graf č. 10, v případě hodnocení nevýhod měli respondenti velmi podobný názor. Největší nevýhodu vidí 64 % tázaných v možnosti ztráty, nebo také krádeže hotovosti. Pro necelou čtvrtinu je velká nevýhoda v nekomfortnosti při placení vyšších částek. Mezi dalšími nevýhodami se objevuje se stejným zastoupením čtyř procent obava z přijetí falešných peněz a nutnost mít dostatečnou hotovost stále při sobě.

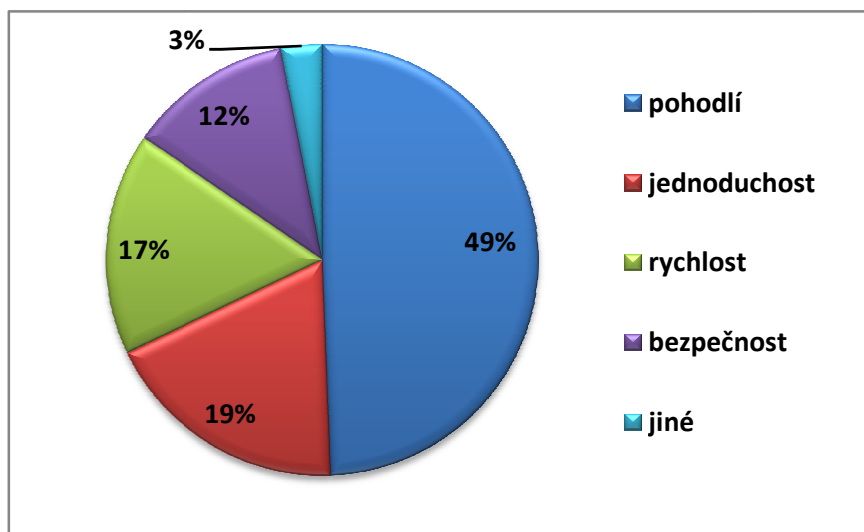

Graf 10: Největší nevýhoda platby v hotovosti

Pramen: Data z vlastního šetření

8.7 Výhody a nevýhody bezhotovostního platebního styku

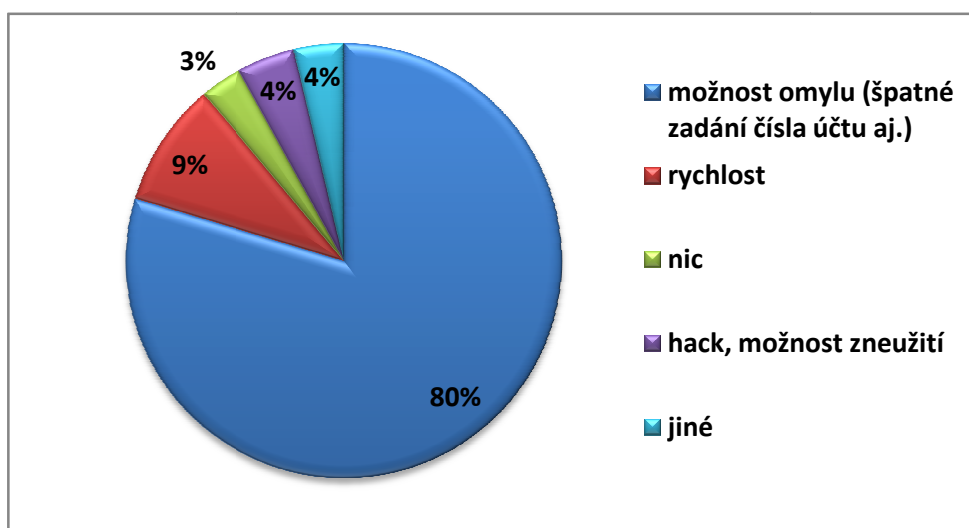
Jako největší výhodu bezhotovostního platebního styku téměř polovina zúčastněných uvedla pohodlí, 19 % oceňuje jednoduchost, 17 % rychlost a 12 % bezpečnost. Podrobnosti v grafu č. 11.

Graf 11: Největší výhoda bezhotovostního platebního styku

Pramen: Data z vlastního šetření

V případě nevýhod bezhotovostních plateb se celých 80 % respondentů obává omylu, kdy například špatně zadají číslo účtu. Pro devět procent je bezhotovostní platební styk příliš pomalý a zbytek dotazovaných se obává zneužití účtu, nebo nespátřují žádnou zásadní nevýhodu, jak ukazuje graf č. 12.

Graf 12: Největší nevýhoda bezhotovostního platebního styku

Pramen: Data z vlastního šetření

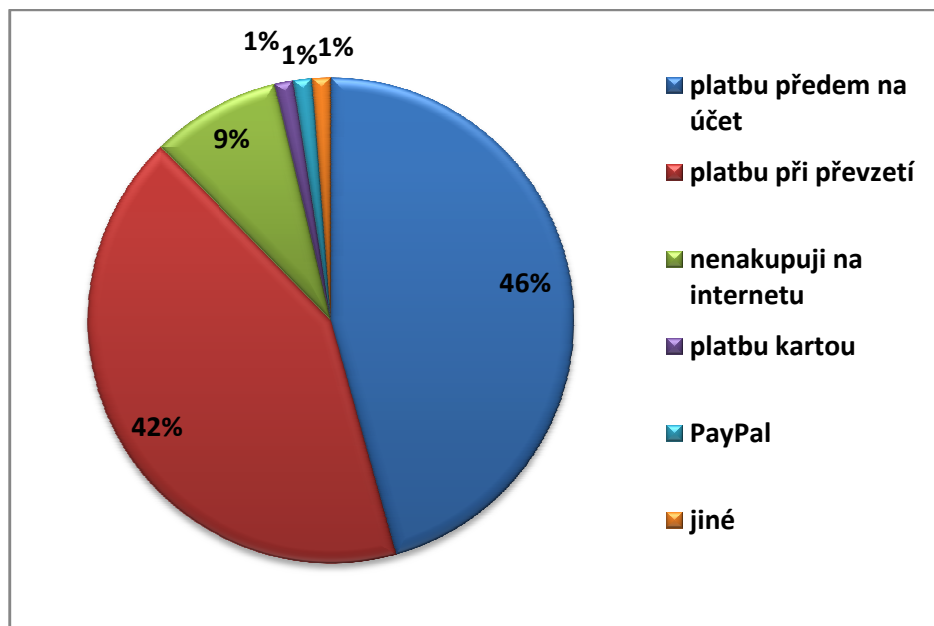
8.8 Platba při nákupu přes internet

Ačkoliv na otázku obvyklé platby při nákupu na internetu pouze jedno procento dotázaných odpovědělo, že využívá platební kartu, české banky uvádí zvyšující se poptávku po této možnosti uhrazení zboží. V oblasti plateb kartami přes internet (e-commerce), které zpracovává Česká spořitelna, došlo v roce 2009 k nárůstu počtu transakcí o 59 % na 876 tisíc v objemu za 1,1 mld. Kč.⁴¹ I v Komerční bance byl v průběhu roku 2009 patrný zvýšený zájem klientů o karetní produkty pro platby na internetu. KB zaznamenala nárůst počtu těchto karet o 13 % oproti roku 2008. Rovněž se výrazně zvýšil i počet internetových transakcí, a to o 23 % proti roku 2008.⁴²

I přes tento trend, nejčastěji volená možnost platby je stále platba předem na účet, spolu s platbou při převzetí zboží. Jedno procento uživatelů využívá možnosti platit PayPal. Viz graf č. 13.

⁴¹ Česká spořitelna, a.s. [online]. 21.4.2010 [cit. 2011-03-11]. Výroční zpráva 2009. Dostupné z WWW: <http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/VZ_2009.pdf>.

⁴² Komerční banka, a.s. [online]. 26.10.2010 [cit. 2011-03-11]. Výroční zpráva 2009. Dostupné z WWW: <<http://www.kb.cz/file/cs/o-bance/vztahy-s-investory/publikace/vyrocní-zpravy/kb-2009-vyrocní-zprava.pdf?55a92df3d636eb15406f4b05353fbaf0>>.

Graf 13: Obvyklá platba při nákupu přes internet

Pramen: Data z vlastního šetření

9 Výsledky a závěr

Jediným mezibankovním systémem, zpracovávajícím platby v české měně je v České republice od roku 1992 systém CERTIS, fungující na brutto principu zúčtování. CERTIS je umístěný v prostorách ČNB a reaguje pouze s centrály jednotlivých bank, které na svých účtech u zúčtovacího centra musí udržovat kreditní zůstatek. V opačném případě platby čekají na vypořádání ve frontě do konce účetního dne.

Nejvýznamnějším platebním systémem v eurech je dnes TARGET2, kterému předcházela platební systém TARGET. Ten byl využíván od roku 1999 do roku 2007 a stejně jako CERTIS využíval brutto principu zúčtování v reálném čase. TARGET2, který v některých směrech vylepšil předcházející platební systém, je tržní infrastrukturou harmonizovanou a integrovanou na evropské úrovni. Prostřednictvím tohoto systému může posílat a přijímat platby zhruba 56 000 bank na celém světě.

Po porovnávání poplatků jednotlivých bank za různé platební transakce bylo potvrzeno, že transakce, ke které si zvolíme pomoc pracovníka banky, nás vyjde několikanásobně draž, než tatáž transakce provedená bez jeho pomoci. V případě jednorázového příkazu k úhradě zaplatí klient při využití internetbankingu, popřípadě mobilního bankovníctví maximálně 4 Kč, pokud se ho však rozhodne donést k vyřízení do banky, zaplatí až 30 Kč. Podobná situace nastává při výběru peněz. Při využití bankomatu své banky, zaplatí nejvíce 6 Kč, avšak výběr stejného obnosu na pobočce ho může vyjít až na 65 Kč. Na pomezí mezi těmito dvěma možnostmi je pak výběr z bankomatu jiné než vlastní banky, ten klienta vyjde až na 40 Kč. Nejideálněji pro výběr peněz se ale jeví poměrně nová služba Cash back, která je obvykle zdarma, jen v případě ČS je zpoplatněna šesti korunami. Stejně jako při výběru peněz, i při zjišťování zůstatku na účtu se klientovi vyplatí být loajální ke své bance, zaplatí pak maximálně 2,50 Kč, oproti 20 Kč, které si může banka naučtovat při stejné operaci v bankomatu cizí banky. U příchozích plateb vyšla pro klienta jednoznačně vítězně Fio banka, která si jako jediná neúčtuje žádný poplatek ani v případě plateb v rámci banky, ani u plateb mezibankovních.

V dotazníkovém šetření byl náhodný soubor respondentů požádán o zodpovězení otázek týkajících se platebního styku. Ačkoliv je tento vzorek malý, v porovnání s údaji z výročních zpráv se ukazuje jeho reprezentativnost. Z dotazníku vyplynulo, že respondenti si pro uložení peněz vybírali mnohem raději velké banky. Jejich rozhodnutí bylo nejvíce ovlivněno umístěním pobočky, důvěrou v banku a nízkými poplatky. Se svou bankou jsou téměř v 90 % případů spokojeni. Mezi nejméně oblíbené poplatky patří poplatek za výběr z bankomatu a poplatek za vedení účtu. Dohromady vadí téměř 50-ti % klientů. V oblasti plateb je znatelný nárůst obliby využívání karet, jen 19 % respondentů uvedlo jako upřednostňovanou platbu v hotovosti před kartou. Co se týče platby v hotovosti, klienti jako největší výhody vnímají, že mají peníze obvykle při sobě, na rozdíl od platební karty a neplatí neustále poplatky za výběr z bankomatu. Nevýhodou je možnost ztráty, či krádeže a nepohodlí při placení větších částek. Jako největší výhody bezhotovostního platebního styku pak byly uváděny pohodlí, jednoduchost, rychlost a bezpečnost, téměř 80 % má však obavu z možného omylu při zadávání transakce. Bezhotovostní platby ovládly i nákupy přes internet, jako obvyklá platba byla respondenty nejčastěji uváděna platba na účet předem.

10 Summary

The aims of bachelor's thesis are to compare individual type of payments and to describe present condition system of payment in the Czech Republic.

The theoretical part deals with legislation on system of payment, history of money and history of banking. The next chapter defines cash and cashless payment as well as payment systems.

In the practical part of bachelor's thesis principle the payment systems - CERTIS and TARGET - is cleared up. Then, the fees for payment in Czech banks are compared. The authoress chose the three biggest bank and the one newest bank in the Czech Republic for interesting contrast. Last part shows outcomes of questionnaire, where 162 respondents replied to 17 questions about system of payment. The questionnaire was prepared for this thesis and the answers are confront with annual reports of individual bank.

Keywords

CERTIS, fees, SWIFT, system of payment, TARGET.

11 Zdroje

1. *Bankovní poplatky.com* [online]. 1.3.2011 [cit. 2011-03-31]. Poplatek za výběr na přepážce z vlastního účtu je nejabsurdnější. Dostupné z WWW: <http://bankovnipoplatky.com/2kolo10_cr_nejabsurdnejsi.html>.
2. *Businessinfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 7.8.2009 [cit. 2011-03-18]. Zákon směnečný a šekový. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/zakony/zakon-smenecny-a-sekovy/1001184/8739/>>.
3. *Česká národní banka* [online]. 24.7.2006 [cit. 2011-03-11]. Bankovní dohled 2005. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/souhrne_informace_fin_trhy/archiv/banky/download/bd_2005_c.pdf>. ISBN 978-80-87225-19-6.
4. *Česká národní banka* [online]. 2011 [cit. 2011-03-18]. Vybrané předpisy vztahující se k platebnímu styku. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/legislativa/platebni_styk/index.html>.
5. *Česká národní banka* [online]. 31.5.2010 [cit. 2011-03-11]. Výroční zpráva 2009. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/o_cnb/hospodareni/vyrocn_zpravy/download/vyrocn_zprava_2009.pdf>. ISBN 978-80-87225-19-6.
6. *Česká spořitelna* [online]. 24.10.2010 [cit. 2011-03-31]. Platební styk. Dostupné z WWW: <<http://www.csas.cz/banka/nav/osobni-finance/platebni-styk-d00013516>>.
7. *Česká spořitelna, a.s.* [online]. 21.4.2010 [cit. 2011-03-11]. Výroční zpráva 2009. Dostupné z WWW: <http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/VZ_2009.pdf>.

8. ČNB [online]. 5.4.2007 [cit. 2011-02-12]. Popis systému CERTIS. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/certis_popis.html>.
9. ČSOB [online]. 1.2.2011 [cit. 2011-03-31]. Sazebník pro fyzické osoby – občany ve znění k 1. 2. 2011. Dostupné z WWW: <<http://www.csob.cz/cz/Csob/Sazebniky/Stranky/Sazebnik-pro-fyzicke-osoby-obcany.aspx>>.
10. ČSOB [online]. 16.2.2011 [cit. 2011-03-31]. Počet v ČR vydaných karet loni stoupl na 9,27 milionu. Dostupné z WWW: <<http://www.csob.cz/cz/sme/infoservis/finance-dane/bankovnictvi/Stranky/infodet.aspx?para=7628>>.
11. ČSOB [online]. 21.2.2008 [cit. 2011-03-31]. CashBack ČSOB zatím bez konkurence. Dostupné z WWW: <<http://www.csob.cz/cz/sme/infoservis/finance-dane/bankovnictvi/Stranky/infodet.aspx?para=1233>>.
12. DVOŘÁK, Petr. *Bankovnictví : pro bankéře a klienty*. 3. přepracované vydání. Praha 1 : Linde Praha, a.s., 2005. 681 s. ISBN 80-7201-515-X.
13. EPSI : *Czech republic* [online]. 2010 [cit. 2011-03-31]. Tiskové prohlášení - Český bankovní sektor v r. 2010. Dostupné z WWW: <http://www.epsi-czechrepublic.org/images/stories/results/2010_Czech_banking_retail.pdf>.
14. *Evropská centrální banka : Eurosystem* [online]. 1.1.2011 [cit. 2011-03-03]. Evropská integrace. Dostupné z WWW: <http://www.ecb.int/ecb/educational/facts/euint/html/ei_009.cs.html>.
15. *Fio banka* [online]. 2010 [cit. 2011-03-31]. Historie. Dostupné z WWW: <<http://www.fio.cz/spolecnost-fio/o-fio-bance/historie>>.
16. K. *Pstružina: Atlas filosofie vědy* [online]. 2011 [cit. 2011-03-12]. Analýza a syntéza. Dostupné z WWW: <<http://nb.vse.cz/kfil/win/atlas1/analyza.htm>>.

17. K. Pstružina: *Atlas filosofie vědy* [online]. 2011 [cit. 2011-03-12]. Srovnávání. Dostupné z WWW: <<http://nb.vse.cz/kfil/win/atlas1/srovnnav.htm>>.
18. Komerční banka, a.s. [online]. 26.10.2010 [cit. 2011-03-11]. Výroční zpráva 2009. Dostupné z WWW: <<http://www.kb.cz/file/cs/o-bance/vztahy-s-investory/publikace/vyrocni-zpravy/kb-2009-vyrocni-zprava.pdf?55a92df3d636eb15406f4b05353fbaf0>>.
19. MÁČE, Miroslav. *Platební styk*. Praha 7 : Grada, 2006. 220 s. ISBN 80-247-1725-5.
20. MOLNÁR, Zdeněk. *Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně : Fakulta managementu a ekonomiky* [online]. 2011 [cit. 2011-03-12]. Úvod do základů vědecké práce. Dostupné z WWW: <http://web.fame.utb.cz/cs/docs/Z__klady_v__deck__pr__ce.doc>.
21. POLOUČEK, Stanislav, et al. *Bankovníctví*. Praha : C. H. Beck, 2006. 716 s. ISBN 80-7179-462-7.
22. REVENDA, Zbyněk, et al. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 3. vydání. Praha : Management press, 2004. 633 s. ISBN 80-7261-031-7.
23. *Specializační studium výchovného poradenství PedFUK* [online]. 2011 [cit. 2011-03-12]. Dotazník. Dostupné z WWW: <<http://www.ssvp.wz.cz/Texty/dotaznik.html>>.
24. *SWIFT* [online]. 2010 [cit. 2010-12-05]. Company information. Dostupné z WWW: <http://www.swift.com/about_swift/company_information/index.page?>

Právní předpisy:

25. Vyhláška č. 37/1994 Sb.

26. Vyhláška č. 62/2004 Sb.

27. Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách

28. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

29. Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance

30. Zákon č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi

31. Zákon č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti a o změně zákona o správě daní

32. Zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku

12 Přílohy

Příloha A: Dotazník o platebním styku

Příloha B: Ceník mezibankovního platebního styku

Příloha C: Průměrný denní počet transakcí systému CERTIS

Příloha D: Průměrné denní obraty systému CERTIS

Příloha E: Poplatky za TARGET2 v roce 2009

Příloha F: Meziroční porovnání hodnot a objemu plateb 2008 - 2009

Dotazník o platebním styku

1. Máte založený běžný účet?

- Ano
- Ne

2. Máte sjednaný i kontokorent?

- Ano
- Ne
- Nevím

3. U které banky máte účet zřízený?

-

4. Proč jste si vybral/a tuto banku?

- Pobočka v místě bydliště/práce
- Nízké poplatky
- Důvěra v banku
- Vlastní odpověď

5. Jste se službami banky spokojeni?

- Ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Ne

6. Jaký poplatek bance Vám nejvíce vadí a proč?

-

7. Využíváte i jiné produkty banky?

-

8. Máte ke svému účtu platební kartu?

- Ano
- Ne

9. Upřednostňujete platbu:

- V hotovosti
- Kartou
- Je to vyrovnané
- Při vyšších částkách kartou
- Jiná odpověď

10. Jaká je podle vás největší výhoda platby v hotovosti?

- Peníze neustále při sobě
- Nemusím si pamatovat PIN
- Neplatím poplatky za výběr/ platbu kartou
- Jiná odpověď

11. Jaká je podle vás největší nevýhoda platby v hotovosti?

- Možnost ztráty/krádeže peněz
- Možnost přijetí falešných bankovek/mincí
- Nekomfortnost při vyšších transakcích
- Jiná odpověď

12. Jaká je podle vás největší výhoda bezhotovostního platebního styku?

- Rychlost
- Bezpečnost
- Jednoduchost
- Pohodlí
- Jiná odpověď

13. Jaká je podle vás největší nevýhoda bezhotovostního platebního styku?

- Rychlost
- Možnost omylu
- Jiná odpověď

14. Při nákupu na internetu nejvíce využíváte

- Nenekupuji na internetu
- Platbu předem na účet
- Platbu při převzetí
- Jiná odpověď

15. Jste:

- Student

- Nezaměstnaný
- Zaměstnanec
- Podnikatel
- Důchodce
- Jiná odpověď

16. Váš věk:

-

17. Jste:

- Muž
- Žena

Pramen: Vlastní zpracování

Příloha B: Ceník mezibankovního platebního styku

Platnost od 1. 2. 2011

Část V.

MEZIBANKOVNÍ PLATEBNÍ STYK

Položka	Operace	Cena v Kč
	Základní cena za zpracování jedné neprioritní vstupní položky předané zúčtovacímu centru v závislosti na počtu všech zpracovaných položek v měsíci	
0501010	a) do 249 999. položky v měsíci	0,12
0501011	b) od 250 000. do 2 499 999. položky v měsíci	0,08
0501012	c) od 2 500 000. do 4 999 999. položky v měsíci	0,04
0501013	d) od 5 000 000. položky v měsíci	0,02
	Přirážka k základní ceně položky podle pásma zpracování	
0501020	od 17:00 hod. dne D-1 do 07:00 hod. dne D I. pásmo	0,00
0501021	od 07:00 hod. do 12:00 hod. dne D II. pásmo	0,08
0501022	od 12:00 hod. do 13:00 hod. dne D III. pásmo	1,00
0501023	od 13:00 hod. do 14:00 hod. dne D IV. pásmo	3,00
0501024	od 14:00 hod. do 15:00 hod. dne D V. pásmo	20,00
0501025	od 15:00 hod. do 16:00 hod. dne D VI. pásmo	50,00
	Základní cena za zpracování jedné prioritní vstupní položky předané zúčtovacímu centru v závislosti na počtu všech zpracovaných položek v měsíci	
0501210	a) do 249 999. položky v měsíci	5,00
0501211	b) od 250 000. do 2 499 999. položky v měsíci	4,96
0501212	c) od 2 500 000. do 4 999 999. položky v měsíci	4,92
0501213	d) od 5 000 000. položky v měsíci	4,90
	Přirážka k základní ceně položky podle pásma zpracování	
0501220	od 17:00 hod. dne D-1 do 13:00 hod. dne D I. – III. pásmo	0,00
0501223	od 13:00 hod. do 14:00 hod. dne D IV. pásmo	5,00
0501224	od 14:00 hod. do 15:00 hod. dne D V. pásmo	20,00
0501225	od 15:00 hod. do 16:00 hod. dne D VI. pásmo	50,00
0501040	Vytvoření jedné výstupní položky	zdarma
0501050	Zpracování faxového příkazu předaného na tiskopisu	1 000,00

	Zpracování souboru vstupních dat (nosiče)	
0501060	a) druhý a další soubor vstupních dat mimo Systém přenosu zpráv a AMOS	100,00
0501061	b) první soubor vstupních dat mimo Systém přenosu zpráv a AMOS	zdarma
0501062	c) všechny soubory vstupních dat v Systému přenosu zpráv a AMOS	zdarma
0501070	Vytvoření souboru výstupních dat (nosiče) z archivovaných dat ¹⁾	500,00
0501080	Vyhledání položek z archivu (jedno zadané kritérium) ¹⁾	100,00

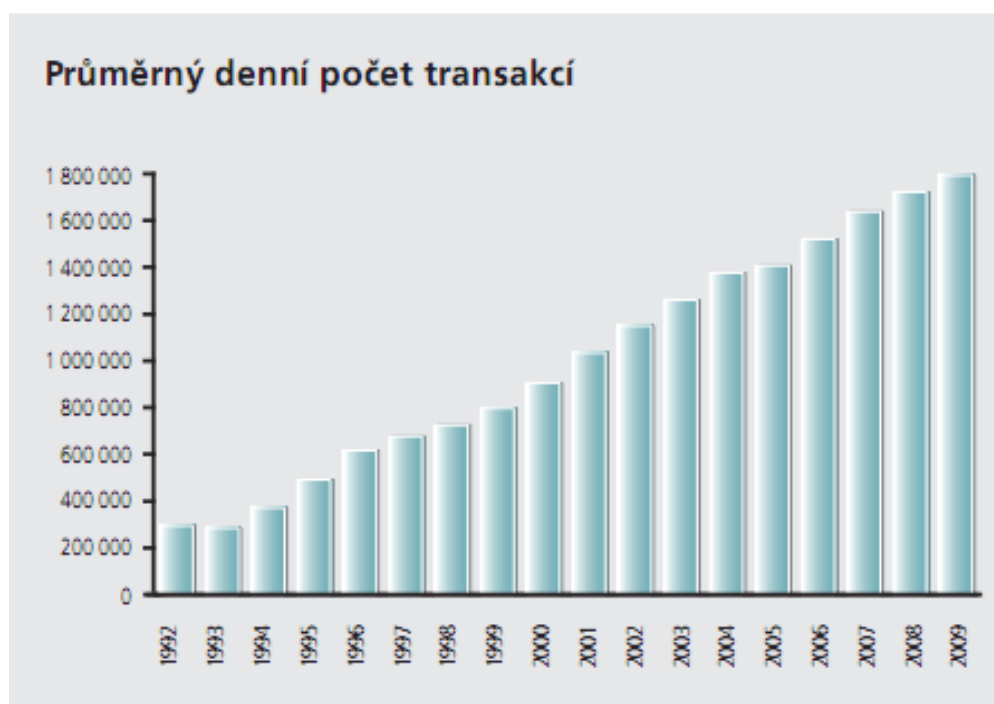
VŠEOBECNÁ USTANOVENÍ
k Části V. Ceníku peněžních a obchodních služeb ČNB

1. Ceny za provádění mezibankovního platebního styku účtuje ČNB bankám v souladu se Smlouvou o účasti v platebním systému CERTIS.

¹⁾Cena je stanovena včetně DPH v základní sazbě.

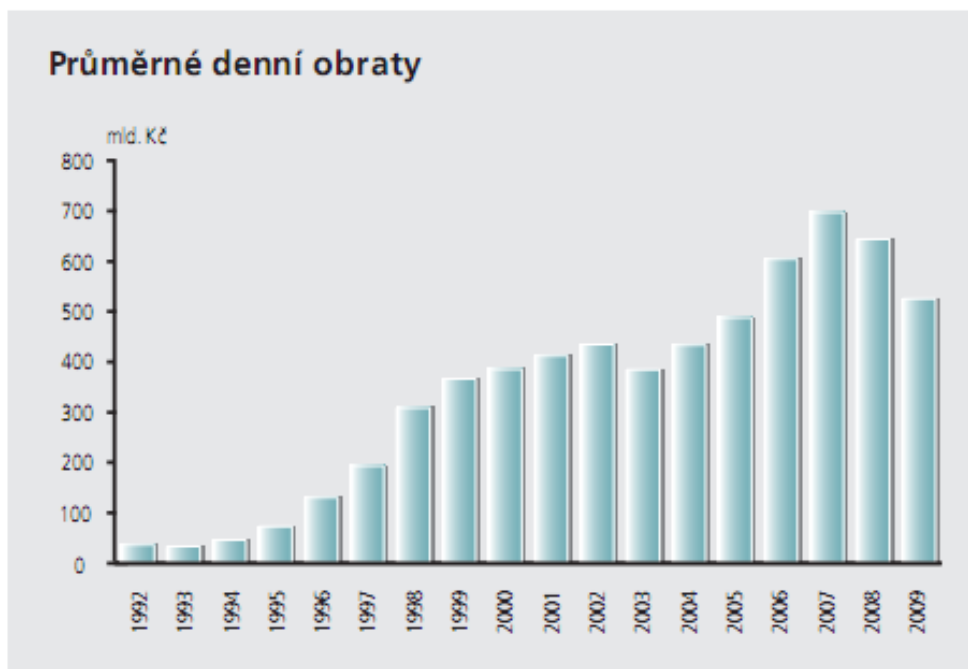
Pramen: Česká národní banka [online]. 1.2.2011 [cit. 2011-03-04]. Mezibankovní platební styk. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/hospodareni/cenik/index.html>.

Příloha C: Průměrný denní počet transakcí systému CERTIS

Pramen: Výroční zpráva ČNB, 2009

Příloha D: Průměrné denní obraty systému CERTIS

Pramen: Výroční zpráva ČNB, 2009

Příloha E: Poplatky za TARGET2 v roce 2009

1 A) Monthly fee plus regressive transaction fee			1 B) Monthly fee plus flat transaction fee		
Monthly fee:			€1,250		
			Monthly fee: €100		
Band	From	Volume (monthly) To	Transaction fee:	Flat rate transaction fee:	€0.80
1	0	5,000	€0.60		
2	5,001	12,500	€0.50		
3	12,501	25,000	€0.40		
4	25,001	50,000	€0.20		
5	50,001		€0.125		
2) Fixed fee I: (flat rate)					
Monthly fee per ancillary system:			€1,000		
3) Fixed fee II: (based on daily underlying gross value)					
	(EUR million/day)	Annual fee	Monthly fee		
	€0-1,000	€5,000	€417		
	€1,001-2,500	€10,000	€833		
	€2,501-5,000	€20,000	€1,667		
	€5,001-10,000	€30,000	€2,500		
	€10,001-50,000	€40,000	€3,333		
	Above €50,000	€50,000	€4,167		

Pramen: *Evropská centrální banka : Eurosystem* [online]. 1.1.2011 [cit. 2011-03-03].
 Evropská integrace. Dostupné z WWW:
 <http://www.ecb.int/ecb/educational/facts/euint/html/ei_009.cs.html>.

Příloha F: Meziroční porovnání hodnot a objemu plateb 2008 - 2009

Table 5.1 Distribution of payment flows in TARGET2 – 2009								
	2009				2008			
	Value ¹⁾	%	Volume	%	Value ¹⁾	%	Volume	%
AT	7,266	1.3	1,674,048	1.9	15,128	2.2	3,634,896	3.8
BE	27,027	4.9	2,180,243	2.5	39,019	5.7	2,530,317	2.7
CY	392	0.1	99,609	0.1	250	0.0	100,252	0.1
DE	171,299	31.1	44,698,117	50.5	248,816	36.4	46,496,052	49.1
DK	3,741	0.7	187,924	0.2	5,545	0.8	179,182	0.2
EE	87	0.0	19,137	0.0	13	0.0	5,787	0.0
ES	91,062	16.5	7,572,363	8.6	84,771	12.4	9,258,779	9.8
EU	11,942	2.2	79,793	0.1	11,905	1.7	45,228	0.0
FI	7,229	1.3	422,817	0.5	8,366	1.2	406,232	0.4
FR	93,759	17.0	7,618,586	8.6	101,931	14.9	6,653,934	7.0
GB					6,969	1.0	597,987	0.6
GR	7,464	1.4	1,457,164	1.7	7,683	1.1	1,309,918	1.4
IE	7,752	1.4	1,234,879	1.4	8,063	1.2	1,315,611	1.4
IT	32,241	5.8	8,658,889	9.8	56,680	8.3	9,341,569	9.9
LT	98	0.0	24,347	0.0	39	0.0	17,077	0.0
LU	10,298	1.9	728,776	0.8	15,388	2.3	777,445	0.8
LV	194	0.0	169,638	0.2	71	0.0	149,803	0.2
MT	1	0.0	15,158	0.0	26	0.0	12,826	0.0
NL	73,475	13.3	9,453,999	10.7	67,523	9.9	9,662,805	10.2
PL	132	0.0	207,179	0.2	112	0.0	144,767	0.2
PT	4,250	0.8	1,072,696	1.2	3,987	0.6	1,298,317	1.4
SI	586	0.1	786,768	0.9	495	0.1	772,596	0.8
SK	880	0.2	155,211	0.2				
	551,176	100	88,517,341	100	682,780	100	94,711,380	100

Source: ECB.
1) EUR billions.

Pramen: *Evropská centrální banka : Eurosystem* [online]. 1.1.2011 [cit. 2011-03-03].

Evropská integrace. Dostupné z WWW:

<http://www.ecb.int/ecb/educational/facts/euint/html/ei_009.cs.html>.